T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERSİ 6.SINIF ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI ÜNİTESİNİN ÖĞRETİMİNDE COĞRAFİ İŞARETLER KULLANIMININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİHAL KÜLLÜ

DANIŞMAN
PROF. DR. BİLGİN ÜNAL İBRET

KASTAMONU 2019

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERSİ 6. SINIF ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI ÜNİTESİNİN ÖĞRETİMİNDE COĞRAFİ İŞARETLER KULLANIMININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ

Nihal KÜLLÜ

Danışman **Prof. Dr. B. Ünal İBRET**
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi

KASTAMONU-2019

TEZ ONAYI

Nihal KÜLLÜ tarafından hazırlanan **"Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Ülkemizin Kaynakları Ünitesinin Öğretiminde Coğrafi İşaretler Kullanımının Akademik Başarıya Etkisi"** adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği** ile **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı (Danışman)	Prof. Dr. Bilgin Ünal İBRET Kastamonu Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI Kastamonu Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Osman ÇEPNİ Karabük Üniversitesi	.....

23/09/2019

Enstitü Müdürü Unvanı Adı SOYADI .....

Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU
Enstitü Müdürü

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Nihal KÜLLÜ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERSİ 6.SINIF ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI ÜNİTESİNİN ÖĞRETİMİNDE COĞRAFİ İŞARETLER KULLANIMININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ

Nihal KÜLLÜ

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. B. Ünal İBRET

Bu çalışmanın amacı, Ortaokul 6. Sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler dersinde bulunan "Ülkenizin Kaynakları" ünitesinin Coğrafi İşaretler kullanılarak işlenmesinin, öğrencilerin başarısına olan etkisini incelemektir. Çalışmada araştırma modeli olarak deneysel desen modeli tercih edilmiş olup, veri toplama aracı olarak araştırmayı yapan kişi tarafından oluşturulan başarı testinden faydalanılmıştır. Çalışma grubu, Kastamonu il merkezinde bir tane ortaokulun 2012-2013 eğitim-öğretim yılı ikinci yarıyılındaki 6-A ve 6-D sınıflarının 60 öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma yapılacak öğrencilerin ekonomik ve sosyal düzeyleri ile derslerden aldıkları sınav sonuçları göz önünde bulundurulmuş ve böylece seçilen araştırma grupları eşit düzeyde tutulmuştur.

Çalışmanın amacı, öğrencinin ders başarısının gerçekleşmesi bakımından, Coğrafi İşaretlere yer verilerek öğretilen ders konularıyla, Coğrafi İşaretlere yer verilmeden öğretilen konular arasındaki farkın incelenerek ortaya konulmasıdır. Ayrıca öğrencilerin Coğrafi İşaret kavramı ile tanışmalarını sağlamak ve Coğrafi İşaret Kavramının Ülkemizin Kaynakları ünitesinde yer verilmesi için öneride bulunulması amaçlanmış ve bu konuda farkındalık yaratılmak istenmiştir. Araştırma sonucunda elde ettiğimiz bulgulardan yola çıkarak Coğrafi İşaretlerin kullanılmasının öğrencinin başarısını artırdığı sonucuna varılmıştır.

Öncellikle çalışmada Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde, Coğrafi İşaretlere yer verilerek işlenen ders konularıyla, Coğrafi İşaretlere yer verilmeden işlenen dersin, öğrencilerdeki akademik başarısına etkisi araştırmada kullanılan deneysel desen modeline uygun hale getirilmiştir. Kullanılan veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan ölçek yardımıyla, ön test-son test kullanılarak derlenmiştir. Hazırlanan başarı testi, öğrencilere ders işlenmeden önce ve ünite sonunda uygulanarak bulunan veriler SPPS 16.0 paket programı ile değerlendirilmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmada da, "Ülkemizin Kaynakları'' ünitesine ait alınan başarı testi puanlarının deney öncesinde ve sonrasında Coğrafi İşaretler kullanılarak

ders işlenen deney ve kontrol grubu arasında anlamlı farklılık göstermiştir. Yani Coğrafi İşaretler kullanılan ve kullanılmayan gruplar arasında (deney ve kontrol grubu olmak üzere) tekrarlı ölçümler faktörlerinin, başarı testi uygulama düzeyleri üzerindeki ortak etkilerinin, anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlara göre Coğrafi İşaretlere, "Ülkemizin Kaynakları" ünitesinin işlenişinde yer verilmesi öğrencilerin akademik başarılarını artırmada ekili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, ülkemizin kaynakları ünitesi, coğrafi işaret, coğrafi işaret kullanımı.

2019, 96 sayfa

ABSTRACT

Master Thesis

THE EFFETS OF USING GEOGRAPHICAL SIGNS ON ACADEMIC SUCCESS IN THE TEACHING OF THE MIDDLE SCHOOL 6TH GRADE SOCIAL SCIENCES UNIT OF THE RESOURCES OF OUR COUNTRY

NİHAL KÜLLÜ

Kastamonu University
Institute Of Social Sciences
Department of Turkish Language and Social Sciences Education

Supervisor: Prof. B. Ünal İBRET

The aim of this study is to examine the effect of using the Geographical Signs of the Resources of Your unit in the Social Studies course in the 6th Grade School on the success of the students.

In the study, experimental design model was preferred as the research model and the achievement test created by the researcher was used as a data collection tool. The study group consisted of 60 students from two different classes in the second semester of 2012-2013 academic year of one secondary school in Kastamonu city center. The economic and social levels of the students to be researched and the results of the exams taken from the courses were taken into consideration and the selected research groups were kept equal.

The aim of the study is to reveal the difference between the subjects taught by using Geographical Signs and the subjects taught without using Geographical Signs in terms of the success of the course. In addition, it was aimed to make the students acquainted with the concept of Geographical Sign and to make a suggestion to include the Geographical Sign Concept in the Resources Unit of our country and to raise awareness on this issue. Based on the findings obtained from the research, it was concluded that the use of geographical signs increases the student's success.

Firstly, in the 6th Grade Social Studies course, the effects of the course on Geographical Signs and on the academic success of the students without using Geographical Signs were adapted to the experimental pattern model used in the research. The data used were compiled using the pre-test and post-test with the help of the scale created by the researcher. The achievement test was applied to the students before the course and at the end of the unit and the data were evaluated with SPPS 16.0 package program.

In our study, the achievement test scores of the ün Resources of our country ün unit showed significant differences between the experimental and control groups using

Geographical Signs before and after the experiment, ie between the groups with and without Geographical Signs (experimental and control group). It was found that the effects of repeated measures factors on achievement test levels were significant. According to these results, it was seen that the geographical indications were included in the processing of the ları Resources of our Country'unit in order to increase the academic achievement of the students.

Key Words: Social studies teaching, Turkey's resources unit, geographical sign, use of geographical signs

2019, 96 Pages

ÖN SÖZ

Demokrasi ve özgürlüğü temel prensip haline getirmiş çağdaşlaşma yolunda ilerleyen toplumlarda eğitime verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Bunun yanında kaynağını geçmişin tecrübesi ve sağlam köklerinden alan yenilikçi bir anlayışa sahip, maddi ve manevi kültürüne sahip çıkan bir eğitim anlayışı yere sağlam basmamıza, önümüze daha net bakmamızı olanak sağlayacaktır. Farklı konu ve kazanımlarla eski ve yeninin uygun şekilde harmanlanmasıyla eğitime her geçen gün biraz daha katkı sağlanmalı, uygarlığı benimserken köklerimize de sahip çıkmalıyız.

Bireyin gelişmesi değişmesi demek toplumun gelişmesi değişmesi demektir. Toplumun gelişmesi de insanların sosyal ve fiziki ihtiyaçlarının artmasıyla üretimi artırmaktadır. Üretimin artması beraberinde doğal kaynaklara olan ihtiyacı tetiklemekte insanlığı çeşitli arayışlara yöneltmektedir. Bu arayışlar bazen etrafımızda var olan doğal güzellikleri fark etmemizi sağlar ve bize yeni imkânlar sunar. Coğrafi işaretler de aslında bize tam da bu noktada yol gösterici olmaktadırlar. Yaşadığımız yerin imkânlarının farkında olarak bu farkındalığı lehimize çevirme fırsatı sağlarlar. Coğrafi işaretler, yenilikler, buluşlar, tasarım ürünler ve özgün çalışmaların üreticileri ve sahipleri adına ayırt edilmesini sağlarlar. İlk uygulayıcılarının gayri maddi hakları olarak onlara üretme ve satma yetkisi sağlayarak fırsat sunarlar. Buradan hareketle coğrafi işaret hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalı, bu konunun gündeme gelmesi ve sahip çıkılması adına çalışmalar yürütmeliyiz.

Bu çalışmada öncelikle şahsımın yüksek lisans eğitime başlamasına öncülük eden ve çalışmanın sürecinde ve hayatımın her aşamasında daima bana yol göstererek desteklerini üzerimden esirgemeyen danışman hocam Sayın, Prof. Dr. Bilgin Ünal İBRET'e İlköğretim hayatım boyunca her konuda yanımda olan Sayın Nurhan İBRET'e yardımlarından dolayı Sayın Dr. Öğr. Üyesi Adem YILMAZ hocama, arkadaşım Hatice PEKER'e, desteğini esirgemeyen Tugay DİNCEL'e kardeşim İsmet KÜLLÜ'ye, manevi desteklerini esirgemeyen Tosya Şehit Er Murat Çökmez İlkokulunda görev yapmakta olan öğretmenlerime ve müdürümüz Sayın Recep KESİM'e teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca hayatım boyunca sevgi ve emeğini benden esirgemeyen canım anneme, beni yalnız bırakmayan aileme, arkadaşlarıma ve bu süreçte iyi dilekleriyle bana destek olan herkese şükranlarımı sunar ayrı ayrı teşekkür ederim.

Araştırmamın Sosyal Bilgiler Eğitimi alanına, katkıda bulunması dileklerimle…

Nihal KÜLLÜ
Kastamonu, Eylül, 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT……..……..……...……...**vi**

ÖNSÖZ……..……..…**vi**

İÇİNDEKİLER ..... **ix**

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **xii**

TABLOLAR DİZİNİ ..... **xiii**

I.BÖLÜM **1**

GİRİŞ **1**

1.1.Problem Durumu 1

1.2. Problem Cümlesi 2

1.2.1. Alt Problemler 2

1.3. Tezin Amacı..... 2

1.4. Tezin Önemi 3

1.5. Tezin Varsayımları 6

1.6. Tezin Sınırlılıkları..... 7

II. BÖLÜM **8**

KURAMSAL ÇERÇEVE **8**

2.1. Sosyal Bilimler 8

2.2. Sosyal Bilgiler 8

2.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Tarihi Gelişimi 9

2.4. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amaçları 10

2.5. Coğrafi İşaret Tanımı……..……...14

2.6. Coğrafi İşaret Türleri……...……...14

2.6.1. Menşe (Köken) Adı..……15

2.6.2. Mahreç (Çıkış) Adı……..15

2.7. Coğrafi İşaretlerin Dünyadaki Tarihi Gelişimi..... 14

2.8. Coğrafi İşaretlerin Ülkemizdeki Tarihi Gelişimi..... 16

2.9. Coğrafi işaretlerin Diğer Sınai Mülkiyet Haklarından Farkı..... 18

2.10. Coğrafi İşaret Tesciline İhtiyaç Duyulmasının Sebebi..... 18

2.11. Coğrafi İşaret Tescili İçin Başvuru Şartları 19
2.12. Coğrafi İşaret Olarak Tescil Edilemeyecek İşaretler 20
2.13. Coğrafi İşaret Tescil Süreci 20
2.14. Coğrafi Tescile Sağlanan Korumanın Önemi 21
2.15. Coğrafi İşaret Korumasının Sağladığı Haklar 22
2.16. Coğrafi İşaretlerin Ticari Markalarla İlişkisi 22
2.17. Türkiye'de Tescil Edilen Coğrafi İşaretlerin Tüm Dünyada Geçerliliği. 22
2.18. Coğrafi İşaretlerin Denetimi 22
2.19. Türk Patent Enstitüsü Tarafından Tescilli Coğrafi İşaret Listesi 24
III. BÖLÜM 64
YÖNTEM 64
3.1. Araştırma Modeli 59
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu 60
3.3. Veri Toplama Araçları 61
3.3.1. Başarı Testinin Hazırlanması..……...…..…….……...……68
3.4. Araştırmanın Uygulama Planı ..... .67
3.5. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 68
IV. BÖLÜM……...……74
BULGULAR VE YORUM 74
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular……..71
4.1.1. Çalışma Grubunun Kişisel Bilgileri ile İlgili Bulgular 71
4.1.2. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular 72
4.1.3. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular 72
4.1.4. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular 73
4.1.5. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ……74
V. BÖLÜM 75
SONUÇ VE TARTIŞMA 75
ÖNERİLER 84
KAYNAKLAR 85
ÖZGEÇMİŞ 91

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ANOVA	Varyans analizi
AOC	Kontrollü Menşe Adlandırma
Cİ	Coğrafi İşaret
Df	Serbestlik Derecesi
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
Ed	Editör
F	Frekans
FSMH	Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Denek Sayısı
OECD	Ekonomik Kalkınma İşbirliği Örgütü
P	Anlamlılık Düzeyi
S	Standart Sapma
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TRIPS	Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması
TSG	Geleneksel Özellik Garantisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USPTO	Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi
vb	ve benzeri
vd	ve diğerleri
WIPO	Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü
X	Aritmetik Ortalama

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Başarı Testi Güvenilirlik Analizi Sonuçları..... 24
Tablo 3.2. Ülkemizin Kaynakları Ünitesi Başarı Testinde Yer Alan Soruların Kazanımların Göre Dağılımı…… 67
Tablo 3.1. Araştırmanın Deneysel Deseni 65
Tablo 3.2. Ülkemizin Kaynakları Ünitesi Başarı Testinde Yer Alan Soruların Kazanımların Göre Dağılımı..... 67
Tablo 4.1. Uygulama yapılan Ortaokuldaki Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyete göre Dağılımı 70
Tablo 4.2. Uygulama Yapılan Ortaokuldaki Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Testi Puanına İlişkin Bağımsız Gruplarda "t Testi" Sonuçları..... 74
Tablo 4.3. Uygulama Yapılan Ortaokuldaki Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Test Puanına İlişkin Bağımlı Gruplarda "t-Testi" Sonuçları..... 75
Tablo 4.4. Uygulama Yapılan Ortaokuldaki Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Test Puanına İlişkin Bağımlı Gruplarda "t Testi" Sonuçları 75
Tablo 4.5. Uygulama Yapılan Ortaokuldaki Deney ve Kontrol grubu Öğrencilerinin Son Test Puanına İlişkin Bağımsız Gruplarda "t- Testi" Sonuçları 77

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma konusu olarak incelenen problem durumunun belirlenmesine yönelik olarak problem cümlesi ve alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve konunun tanımları üzerinde durulacaktır.

1.1. Problem Durumu

Demokrasi ve özgürlüğü temel prensip haline getirmiş çağdaşlaşma yolunda ilerleyen toplumlarda eğitime verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Bunun yanında kaynağını geçmişin tecrübesi ve sağlam köklerinden alan yenilikçi bir anlayışa sahip, maddi ve manevi kültürüne sahip çıkan bir eğitim anlayışı yere sağlam basmamıza, önümüze daha net bakmamızı olanak sağlayacaktır. Farklı konu ve kazanımlarla eski ve yeninin uygun şekilde harmanlanmasıyla eğitime her geçen gün biraz daha katkı sağlanmalı, uygarlığı benimserken köklerimize de sahip çıkmalıyız. “Nitekim insana özgü sosyal bir etkinlik olan eğitim, insanoğlunun yaratıldığı günden bu yana yaşantısının zorunlu bir parçası olmuştur” (Gevenç, 2014: 5). Çünkü insan doğası gereği deneyimlerle öğrenmekte ve öğrendiklerini gelecek kuşaklara bilgi ve birikimleriyle aktarmaktadır.

Bireyin gelişmesi değişmesi demek toplumun gelişmesi değişmesi demektir. Toplumun gelişmesi de insanların sosyal ve fiziki ihtiyaçlarının artmasıyla üretimi artırmaktadır. Üretimin artması beraberinde doğal kaynaklara olan ihtiyacı tetiklemekte insanlığı çeşitli arayışlara yöneltmektedir. Bu arayışlar bazen etrafımızda var olan doğal güzellikleri fark etmemizi sağlar ve bize yeni imkânlar sunar. Coğrafi işaretler de aslında bize tam da bu noktada yol gösterici olmaktadırlar. Yaşadığımız yerin imkânlarının farkında olarak bu farkındalığı lehimize çevirme fırsatı sağlarlar. Coğrafi işaretler yenilikler, buluşlar, tasarım ürünler ve özgün çalışmaların üreticileri ve sahipleri adına ayırt edilmesini sağlarlar. İlk uygulayıcılarının gayri maddi hakları olarak onlara üretme ve satma yetkisi

sağlayarak fırsat sunarlar. Buradan hareketle coğrafi işaret hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalı, bu konunun gündeme gelmesi ve sahip çıkılması adına çalışmalar yürütmeliyiz.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi, "Ülkemizin Kaynakları" ünitesinin öğretiminde "Coğrafi İşaretlere" yer verilerek anlatım yapılan deney grubu öğrencileriyle; "Coğrafi İşaretlere" yer verilmeden sadece ünitenin anlatıldığı kontrol grubu öğrencileri arasında akademik başarı açısından anlamlı farklılık var mıdır?

1.2.1. Alt Problemler

1. Deney grubu (coğrafi işaretlere yer verilerek uygulama yapılan grup) ile kontrol grubunun (coğrafi işaretlere yer verilmeden uygulama yapılan grup) ön test sonuçları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

2. Kontrol grubunun (coğrafi işaretlere yer verilmeden uygulama yapılan grup) ön test ve son test puanları arasında, anlamlı farklılık var mıdır?

3. Deney grubunun (coğrafi işaretlere yer verilerek uygulama yapılan grup) ön test ve son test puanları arasında, anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Deney grubu (coğrafi işaretlere yer verilerek uygulama yapılan grup) ile kontrol grubuna (coğrafi işaretlere yer verilmeden uygulama yapılan grup) ait olan son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Tezin Amacı

Bu çalışmanın genel amaç olarak, ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinin coğrafi işaretlere yer verilerek işlenmesi sonucunda öğrenci başarısının olumlu yönde etkilenip etkilenmediğinin tespiti amaçlanmıştır. Bu bağlamda üniteler işlenirken, coğrafi işaretler ile ilişkilendirebileceğimiz kazananımlar ortaya konularak, bu

kazanımlar doğrultusunda coğrafi işaretlerle dersin daha etkin işlenmesine katkı sağlanabilir.

Ayrıca, coğrafi işaretlerin Ülkemizin Kaynakları ünitesi ile olan ilişkisini ortaya koyarak, esasında ünite içerisinde var olan konularla bağdaştığını turizm, ticaret, ekonomi gibi birçok farklı alana hizmet ettiklerinin bilincine varılmasını sağlamak ve böylece bu doğrultuda farkındalık oluşturmak ta amaçlanmıştır.

1.4. Tezin Önemi

Günümüzün Dünyası hızla gelişip değişmektedir. Bu olumlu ve olumsuz değişimler karmaşık sorunları ve farklı ihtiyaçları beraberinde getirmektedir. Bu sorun ve ihtiyaçlara çözüm yolu da her bilim dalının üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye çabasıyla, bireysel ve toplumsal ihtiyaçları harmanlayarak aradaki dengeyi sağlamasıyla mümkün olmaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilimlere de bilgi, beceri, tutum kazandırma yer verilen konu ve kazanımlarla büyük sorumluluklar düşmektedir. "Bu anlamda Sosyal Bilgiler bu sorumlulukları yerine getirme konusunda disiplinler arası ve çok yönlü bir yaklaşım izleyerek, kişilere belli bilgi edinme yollarını ve beceri kazanma amaçlarına öncelik vermektedir" (Dönmez, 2003: 40).

Günümüzde bilimin ve teknolojinin hızla gelişmesi, medyanın yaşamımızı etki altına alabilecek potansiyelde oluşu, sahip olduğumuz maddi ve manevi değerlerin unutulmasına neden olmaktadır. Bu yok oluşa engel olmak ve gelecek kuşaklarımıza değerlerimizi aktarmak Sosyal Bilgiler eğitimin asli bir parçasıdır. Bu sebeplerden dolayı Sosyal Bilgiler eğitiminde değerlerimize yer vermeliyiz. Buradan hareketle coğrafi işaretler konusu da Sosyal Bilgiler Dersi kapsamında bir kültür aktarıcı ve geçmişten getirdikleri bilgi ve birikimle turizm, ekonomi, ticaret gibi birçok alanın ortak konusu olarak yerini alması gereken bir konudur.

Coğrafi işaretler sınırlı bir bölgeden kaynaklanan belirgin bir özellik, ün veya nitelik ile o yöre ile özdeşleşmiş ürünleri gösteren işaretlerdir. Yani coğrafi işaretler sadece maddi birer varlık olmanın ötesinde tam bir kültür aktarım hazineleridir. Bunun yanında bir yöreye özgü olmaları, o yörenin adıyla anılmaları yörenin kalkınması,

tanınması ve yöreye ekonomik anlamda katkı sağlaması açısından önemli bir yere sahiplerdir.

Günümüzde yöresel pazarların kurulması ve insanların bu pazarlara rağbet gösteriyor olmalarının altında yatan sebeplerden bir tanesi de coğrafi işaret kavramıdır aslında, çünkü bu pazarlarda sadece o yöreye has ürünler sergilenmekte yani o yörenin adıyla anlam kazanan ürünlere yer verilmektedir. Örneğin sarımsağın birçok yörede yetişiyor olmasına rağmen farklı hoş koku ve lezzetiyle sadece Taşköprü sarımsağının Türk Patent Enstitüsü tarafından tescillenmiş olması bu durumun net bir göstergesidir. Bunun yanında çini denildiğinde aklımıza İznik'in gelmesi, Lületaşı denildiğinde Eskişehir'in gelmesi gibi vb. bir yörede üretilen kumaş, kilim, halı, çini vb. herhangi bir nedenle ün kazanmış olabilir veya bir yörenin bir ürünü, meyvesi, taşı, madeni diğer yörelerde üretilenlerden farklılık gösterebilir. Bu ürünler üzerinde o yörenin adının yer alıyor olması tüketiciler tarafından farklı özellikler taşıdığı algısı yaratabilir.

Bir yörenin herhangi bir ürünü, meyvesi, taşı, madeni diğer yörelerde üretilenlerden farklı olabilir veya bir yörede üretilen halı, kilim, kumaş, çini vb. herhangi bir nedenle ün kazanmış olabilir. Bu ürünlerin üzerinde o yörenin adının kullanılması, tüketiciler tarafından o ürünün benzerlerinden farklı özelliklere sahip olduğu şeklinde algılanabilir. Dolayısıyla yörenin adına duyulan güvenle aynı türden diğer ürünlere göre tercih sebebi olabilirler. Bu doğrultuda coğrafi işaretler geleneksel bilginin bir ürün gibi şekil verilip, paketlenip, alınıp, satılabilen bir boyutudur yani geleneksel üretim metodu, ürünün kalitesi ve coğrafi kaynağı arasında kurulan bağı simgeleyen bir çeşit güvencedir. Coğrafi işaret ürünün kalitesini koruyarak pazarlama gücünü artırır. Kolektif bir hak olduğundan ürünü tekelden kurtararak üreticisini korur ve kırsal kalkınmaya yardımcı olur. Doğru ve etkili kullanıldığında ülke ekonomisin canlanmasında rol oynayacaktır.

Ülkemizin Kaynakları ünitesinin kazanımlarını incelediğimizde coğrafi işaretlerin kazanımlar kapsamında ele alınabileceğini bize göstermektedir. Kazanımları tek tek ele alacak olursak;

“Ülkemizin Kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir”(MEB, 2018). Bu kazanımında coğrafi işaretlerin ekonomiye olan katkısı, yöresine sağlayacağı istihdam imkânları ele alınabilir. Böylece, coğrafi işaret alarak markalaşmayla birlikte son zamanlarda Taşköprü’de kurulun pek çok sarımsak işleme tesisi gibi birçok yörede yatırım olanakları sağlanabilir. Artık günümüz de organik üretime rağbetin artması, tüketimin çoğalmasıyla insanların kaliteli olanı arama eğilimi her alanda kendini göstermektedir.

“Türkiye’nin coğrafî özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar”(MEB, 2018). Bu kazanımında coğrafi özelliklerden dolayı tescil almış ürünlere yer verilerek farkındalık sağlanabilir. Örneğin Afyon yöresinde çıkarılan mermerin Türkiye’nin hiç bir yerinde aynı kalitede olmaması coğrafi özellikten kaynaklan bir durumdur. Öğrenci bu durumu göz önünde bulundurarak farkındalık oluşturulabilir. Geleceğin büyükleri olan öğrenciler gelecekte bu yöreyle ilgili bir proje veya yatırım önerisi sunabilir.

“Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur” (MEB, 2018). Bu kazanımında bilinçli bir tüketici kaliteli bir ürünü nerden alması gerektiğini bilir ve alışveriş sonrası fiş veya faturasını isteyerek vatandaşlık sorumluluğunu yerine getirmiş olur.

“Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır” (MEB, 2018). Bu kazanımında coğrafi işaretlerin doğal kaynaklardan beslendiğinin farkına varır ve bilinçsiz tüketimleri sonucunda insan yaşamının karşılaşacağı olumsuzlukların neler olabileceğini öngörür.

“Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirir” (MEB, 2018). Bu kazanımında nitelikli insan çevresindeki farkındalıkları bilir ve buna göre hareket eder. Çevremizde sahip olduğumuz ayrıcalıkları lehimize çevirerek bunlar üzerinden ekonomiye katkı sağlayabiliriz. Kendi yöremizdeki coğrafi işaretleri iş imkânına dönüştürebiliriz. “Gaziantep’te Bakır İşlemeciliğinin”

tescilli bir ürün oluşunu ekonomiye katkıya çevirmek ekonominin gelişmesi demektir.

“İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır” (MEB, 2018). Bu kazanımında edindiğimiz veya ilgi duyduğumuz meslek genelde çevremiz yani sosyal yaşam koşullarımızla ilgilidir. Mesleklerimizi seçerken çevremizde var olan kaynaklar, imkânlar da etkili olur. Denizli’de yaşayan bir bireyin meslek olarak turist rehberliğini seçmesinde “Denizli Travertenlerinin” tescilli bir ürün olmaları ve Dünya çapında biliniyor olması etkili olabilir.

“Ülkemizin Kaynakları” ünitesi kazanımlarını bu bağlamda değerlendirdiğimizde coğrafi işaretlerin bu ünitedeki yeri ve bunların öğretiminin önemini açıkça görebilmekteyiz.

1.5. Tezin Varsayımları

Bu çalışmada aşağıdaki, varsayımlar kabul edilmiştir.

1. Çalışma grubu evreni temsil edecek özelliktedir.

2. Araştırma için yararlanılan kaynaklar geçerliliği ve güvenirliliği yeterli olan kaynaklardır.

3. Araştırma konusu olan Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizin Kaynakları ünitesinin öğretiminde coğrafi işaretlere yer verilerek öğretimin yapılmasının, öğrencinin akademik başarısında anlamlı bir farklılık oluşturacağı varsayılmaktadır.

4. Uygulama esnasında faydalanılan ölçme araçları hususunda başvurulan uzman görüşleri yeterli sayılmaktadır.

5. Kontrol grubu ve deney grubu öğrencileri arasında, başarı puanlarını etkileyebilecek anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

6. Başarı testini yanıtlayan öğrencilerin ciddiyetle ve objektif bir şekilde cevap verdikleri kabul edilmiştir.

7. Araştırmada kullanılan, yazılım ve programların ilgili kıstaslara ve Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçlarına ve hedeflerine uygun olarak hazırlandığı öngörülmüştür.

8. Araştırmada faydalanılan, veri toplama aracı testlerinden elde edilen verilerin, geçerlilik ve güvenirlik derecelerinin yüksek olduğu kabul edilmiştir.

1.6. Tezin Sınırlılıkları:

Bu çalışmada;

1. Araştırma, uygulama süresini kapsayan 2012- 2013 öğretim yılı ile sınırlıdır.

2. 2013 yılına kadar Türk Patent Enstitüsü tarafından tescili yapılmış coğrafi işaretler ile sınırlıdır.

3. 2012-2013 öğretim yılı bahar döneminde Kastamonu il merkezinde bulunan bir ortaokulun iki farklı sınıflarında eğitim görmekte olan öğrenciler ile sınırlıdır.

4. Ortaokul 6. Sınıftaki Sosyal Bilgiler dersi müfredatından seçilen Ülkemizin Kaynakları ünitesi ile sınırlıdır.

5. Araştırma uygulama süresi olarak iki hafta ve toplam altı ders saati ile sınırlıdır.

6. Araştırma sadece deney ve kontrol grubu olarak seçilen iki grubu kapsamaktadır.

7. Araştırma veri toplama aracı olarak başarı testi ile sınırlıdır.

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, ülkemizde Sosyal Bilgiler dersinin kısaca tarihi gelişimi, Sosyal Bilimlerin ve Sosyal Bilgilerin tanımları, coğrafi işaretin tanımı, kapsamı, tarihi gelişimi ve Sosyal Bilgiler dersi ile olan ilişkisi ele alınmıştır.

2.1. Sosyal Bilimler

Sosyal Bilimler, kişiler veya gruplar tarafından oluşturulan gerçekler ile uğraşan bilim dalıdır. İnsanoğlu tarafından oluşturulan gerçekler tümcesiyle toplumsal değerler, insanın başka insan ve kurumlarla etkileşimini ifade eden olaylar olarak anlaşılmaktadır. Ayrıca tüm bilimlerin temelinde matematik, dil ve mantık bulunmakta olup bunlar olmadan ne fen ne sosyal bilimler yapılması mümkün değildir (Sönmez, 1998).

Sosyal bilimlerin genel anlamda bir teori yöntemi yoktur çünkü başlı başına bir disiplin olmamakla birlikte sosyal bilimlerin kapsamına giren her disiplinin kendi teorisi ve yöntemi vardır. Bu noktada disiplinler arası ilişkiden bahsetmek mümkündür. Bu durum, Tarih ile Coğrafya veya Sosyoloji ilişkisi, Sosyoloji ile Siyaset bilimi arasındaki ilişki örneklerinde olduğu gibidir (Bilgili, 2008).

2.2. Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler; insanın toplum içinde varlığını gerçekleştirmesini sağlamak için Coğrafya, Tarih, Sosyoloji, Ekonomi, Antropoloji, Hukuk, Felsefe, Psikoloji, Siyaset Bilimi gibi sosyal bilimler ile vatandaşlık derslerini aktaran öğrenim türlerini bir bütün olarak ele alan, bireyin fiziki ve sosyal çevresi ile iletişiminin geçmişten geleceğe ele alındığı; toplu öğretim anlayışı ile oluşturulan bir derstir (MEB, 2005a, 2005b).

Savage ve Amstrong (1996), Sosyal Bilgiler kavramını: beşeri ve toplumsal unsurlar, vatandaşlık konularını desteklemek için oluşturulmuş bütünleştirici bir disiplin türü olarak ifade etmiştir. Eğitim programı dâhilinde Sosyal Bilgiler, Arkeoloji, Antropoloji, Coğrafya, Ekonomi, Tarih, Felsefe, Ekonomi, Tarih, Siyaset Bilimi, Hukuk, Sosyoloji, Din ve Psikolojinin yanı sıra insanı bilimleri doğa ve sayısal bilimlerden çıkarım sağladığı sistemli ve eş güdümlü bir çalışma şekli oluşturur. Sosyal Bilgilerde temel amaç Dünyada, farklı kültürlerden oluşan, demokrasiyi benimsemiş toplumlarda bilgi esasına dayanan ve aldığı kararlarda mantıksal yetenekleri gelişmiş bireyler yetişmesine yardım edebilmektir (Akt: Öztürk, 2009).

2.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Tarihi Gelişimi

Sosyal Bilgiler eğitiminin, ABD'nin 19.yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında yaşadığı sosyal, ekonomik, kültürel vb. alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm arama kaygısından doğduğu belirtilmektedir. Bu kaygılara bağlı olarak ABD eğitim yöneticileri yeni bir vatandaşlık eğitimi programı geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Çeşitli çalışmalar sonucunda 1916 yılında "The National Education Association Commission" okul programındaki sosyal eğitim ve öğretim konularını tanımlamak için Sosyal Bilgiler terimini kabul etmiştir (Öztürk ve Otluoğlu, 2005: 13).

Türkiye'de Tarih-Coğrafya-Yurttaşlık Bilgisi derslerinin diğer ülkelerdeki gelişmelere paralel olarak Sosyal Bilgiler adı altında birleştirilmesi düşüncesi 1948'de toplanan Milli Eğitim Şûra'sında tartışılmıştır. Aynı konu 1953'de toplanan 5. Milli Eğitim Şura'sında tartışılmış ve öğretmen okulları için kabul edilmiştir (Binbaşıoğlu, 2005: 554). "Sosyal Bilgiler Dersinin bütünleştirilmiş bir ders olarak ilköğretim programından yer almasından önce bu dersin konuları Tarih-Coğrafya-Yurttaşlık Bilgisi gibi ayrı ayrı dersler halinde okutulmaktaydı. Sosyal Bilgiler Dersi kapsamında ağırlık olarak disiplinler arası ve bütünleştirilmiş bir eğitim programı yoluyla vatandaşlık kavramının geliştirilmesine önem verilmektedir" (Şimşek, Aydınözü ve İbret, 2009: 513-524).

Türkiye'de disiplinler arası bir program yaklaşımı olarak Sosyal Bilgiler Dersi ilk kez 1960'lı yıllarda benimsenmiştir. Bundan önceki dönemlerde, Sosyal Bilgilerin içeriğini oluşturan disiplinler ayrı ayrı dersler olarak programda yer almıştır. Sosyal Bilgilerin içeriğini oluşturan Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi gibi dersler, disiplinler arası bir yaklaşımla ilk kez 1962 yılında yayınlanan İlkokul Program Taslağı'nda "Toplum ve Ülke İncelemeleri" adı altında bir ders olarak birleştirilmiştir (Sönmez, 1998:9).

1968 programında ise bir değişiklik daha yapılarak "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersi kaldırılmış ve yerine "Sosyal Bilgiler" getirilmiştir. Böylece adı bir ders olarak ilk kez okul programlarına girmiş olan Sosyal Bilgiler Dersi, 4. ve 5. Sınıflarda beş saat olarak okutulmuştur (Sönmez, 1998:9, Öztürk ve Dilek, 2005: 83;Binbaşıoğlu, 2005: 554).

Günümüzde Sosyal Bilgiler Dersi ilköğretim okulunun ilk kademesinde 4. ve 5. sınıfta Sosyal Bilgiler adı altında; ikinci kademede ise 6. ve 7. sınıflarda yine Sosyal Bilgiler adı altında ilköğretim okulunda okutulan dersler arasında yer almaktadır. Bunun yanında 7. ve 8. sınıflarda "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi" dersleriyle 8. sınıfta ise "T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" dersi de Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin alan dersleri arasında yer almakta iken (MEB,2000), 14.07.2005 tarih ve 192 sayılı kararlar ilköğretim okulları haftalık ders çizelgesinde değişiklik yapılmış ve 7. ve 8.sınıf programlarında yer alan Vatandaşlık ve İnsan Hakları dersleri programdan kaldırarak bu derslerin konularının "Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" dersi içerisinde işlenmesine karar verilmiştir (MEB, 2005: 539-541). Son olarak 20.07.2010 tarihi ve 75 sayılı kararla 8. Sınıflarda vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinin haftada bir saati olmak üzere 2010-2011 öğretim yılında seçmeli, 2011-2012 öğretim yılından itibaren zorunlu ders olarak okutulmasına karar verilmiştir (MEB, 2005: 539-541).

2.4. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amaçları

Demokratik bir toplumda, mantıklı ve iyi kararlar alabilen ve sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirilebilmesi için resmi olarak sorumlu Sosyal Bilgiler Programı, bu

amacına ulaşabilmek için çeşitli temel demokratik becerileri öğrencilere kazandırabilmelidir. Demokratik toplum için gerekli beceriler Barth ve Demirtaş (1997) tarafından dört temel beceri alanı olarak aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Bilgi kazanma (Bilişsel gelişim),

Düşünebilme için bilgiyi analitik olarak kullanmayı öğrenme (Bilişsel gelişim),

Uygun tutum, değer ve duygulara sahip olma (Duygusal gelişim),

Vatandaş olarak harekete geçme (Psiko-motor gelişim).

Bugün ilköğretim programında bir ders olarak yer alan Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının öncelikle Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ile tutarlı ve paralel olması kaçınılmazdır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın genel amaçları ilköğretim programlarının yenileme çalışması sürecinde yenilenerek ilköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programı'nda 17 madde halinde belirlenmiştir. Bunlar;

Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.

Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyetini sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.

Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.

Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öğe ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanların ile doğal çevre arasında etkileşimi açıklar.

Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.

Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.

Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.

Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.

Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.

Birey toplum ve devlet arasındaki kişileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.

İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimini analiz eder.

İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir (MEB TTKB,2005:9).

Şeklinde verilmiştir.

2.5. Coğrafi İşaret Tanımı

Coğrafi işaret, 555 Sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile tanımlanmıştır. Bir ürünün bariz ortaya çıkan bir niteliği ünü veya farklı özellikleri itibariyle kökeninin bulunduğu bir yörenin iklimi, toprak yapısı, yetiştirilme şekliyle bir yöre, alan, bölge veya ülkeye özgü nitelik taşıyan işaretler olarak tanımlayabiliriz. Başka bir ifadeyle tanımlayacak olursak coğrafi işaret sahip olduğu bir takım özelliklerini sadece yetiştirildiği ortamından alarak o yöreyle beraber anılmaktadır (Tuncay,2009).

2.6.Coğrafi İşaret Türleri

Coğrafi işaretler, KHK ile Mahreç (Çıkış) İşareti ve Menşe (Köken) Adı olmak üzere iki gruba olarak ayrılmıştır ve Türk Patent Enstitüsü tarafından tescil yapılan ürünler bu iki tür kapsamında yasal koruma ile koruma altına alınırlar.

2.6.1. Menşe (Köken) Adı

Menşe adı, bir ürünün coğrafi sınırları belirlenmiş bir alandan kaynaklı, bu alan, yöre veya bölgeye özgü doğal ve beşeri unsurların etkisiyle üretimi işlenmesi ve buna benzer diğer işlemlerinin tamamının bir yöreye ait olması şeklinde KHK ile tanımlanmıştır.

Menşe adıyla tanımlanan ürünlerin sadece kendilerine özgü alanlarda üretilmiş olmaları gerekmektedir. Antep Fıstığı, Aydın Kestanesi gibi farklı bölgelerde üretilemezler. Çünkü bu ürünler sahip oldukları özellikleri bu sayede kazanırlar.

2.6.2. Mahreç (Çıkış) Adı

Mahreç İşareti, bir ürünün coğrafi sınırları belirlenmiş bir alandan kaynaklı, bu alan, yöre veya bölgeye özgü doğal ve beşeri unsurların etkisiyle üretimi işlenmesi ve buna benzer diğer işlemlerinin en az birinin bir yöreye ait olması şeklinde KHK ile tanımlanmıştır. Başka bir ifadeyle kaynak yeri olarak, bir bölge ya da yöreyi belirten işaret olarak tarif edilebilir (Yıldız,2007).

Mahreç işareti türü ile adlandırılan ürününün özelliklerinden en az bir tanesinin tescili olduğu yöreye has olması şartı bulunmaktadır. Bu şartı taşıyan ürünler yöre dışında da üretilebilirler. Adana Kebabı, Maraş Tarhanası gibi

2.7. Coğrafi İşaretlerin Dünyadaki Tarihi Gelişimi

Dünya ülkelerinin genelinde coğrafi işaretler yasa ile korunmaktadırlar. Bu korumalar haksız rekabet, marka, tüketici koruma kanunları kapsamında olabileceği gibi coğrafi işaret kanunu kapsamında da ele alınabilir. Bu korumaların amacı coğrafi işaretlerin yasal olmayan kullanıcılar tarafından kullanılmasının önüne geçmek ve tüketicilerin ürünün çıkış noktası olan coğrafi bölge hakkında yanlış yönlendirilmesini engellemektir.

Üreticilerin ve tüketicilerin haklarının korunması uluslararası düzeyde de ele alınarak bu haklara ilişkin uygulamaların uluslararası düzeyde eşgüdümlü hale getirilmesi için birçok uluslararası anlaşma bulunmaktadır.

11 ülke tarafında 1883 yılında Sınaî Mülkiyet Hakları (Industrial Property) imzalamıştır. Bunun amacı, farklı ülkelerdeki sınaî mülkiyet haklarını eşgüdümlü hale getirerek kurumsal ve hukuksal bir boyut kazandırmaktır (OECD, 1994).

Tescil yaptırmak isteyen bir kişi daha öncesinde aynı anda başka ülkede başvuru yapamazken Paris Sözleşmesi ile tüm üye ülkelerde başvuru yapma hakkı kazanmıştır. Paris Sözleşmesine Türkiye'nin 1925 yılında katılmıştır.

Paris Sözleşmesinde coğrafi işaretlerin korunması ile ilgili genel hükümler yer alıyordu (WIPO, 2003b). Paris Sözleşmesi'nin coğrafi işaretlere yeteri derecede koruma sağlayamadığından dolayı 1891 yılında Madrid Anlaşması imzalanmış ve coğrafi işaretlerle ilgili bir birlik oluşturulmuştur. Bu birliğin gayesi ise, anlaşma kapsamında yer alan ülkelerde malların çıkış noktası ile ilgili yanıltıcı işaretlerin kullanılmasını önlemektir. Türkiye de 1930 yılından itibaren bu anlaşmaya üyedir. Daha kapsayıcı olarak hazırlanmış olmasına rağmen Madrid Anlaşması'nda coğrafi işaretlere sağlanan koruma Paris Sözleşmesi'nin sağladığı korumanın pek de ötesine geçtiğini söyleyemeyiz (Escudero, 2001; WIPO, 2003b).

Madrid Anlaşması'nın Paris Sözleşmesi'ne göre sağladığı ek koruma, halkı yanlış yönlendirebilecek işaretlerin kullanılması durumunda gerekli önlemlerin alınacağıdır.

Coğrafi işaretler korunmasında uluslararası başvuruların mümkün hale getirilmesi için 1958 yılında imzalanan Lizbon Anlaşması imzalanarak Lizbon Sistemi kurulmuş olup sistem yürürlüğe 1966 yılında girmiştir. Bu sistem, günümüzde Dünya Fikri ve Sınaî Mülkiyet Hakları Organizasyonu'nun (World Intellectual Property Organization-WIPO) Uluslararası Bürosu tarafından yönetilmekte olup 26 ülke tarafından kullanılmaktadır (WIPO, 2007c).

Sistem, coğrafi işaretlere Lizbon Birliği'ne üye ülkeler ile aynı anda koruma olanağı sağlamaktadır. Lizbon Sistemi'ne göre, bir coğrafi işaretlerin uluslararası düzeyde korunabilmesi için ilk önce kendi ülkelerinde koruma almaları gerekir. Ardından coğrafi işaretlerin uluslararası düzeyde (üye ülkelerde) korunabilmesi için WIPO'ya başvurulur. WIPO bu başvuruyu yayınlayarak Lizbon Anlaşması'na üye olan ülkelere bildirir. Üye ülkelerin bir yıl zarfında itirazları olmazsa, coğrafi işaretler bu ülkelerde korunmaya başlanır.

Coğrafi işaretler Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kuruluş anlaşmasında da ele alınan konular arasında yer almaktadırlar. DTÖ'nün kuruluş anlaşmasında ortaya

çıkan Ticaret ile Bağlantılı Fikri ve Sınaî Mülkiyet Hakları (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights-TRIPS) anlaşmasının 22-24 arası maddeleri coğrafi işaretlerin uluslararası alanda korunmasını ele almaktadır (WIPO, 2007a).

TRIPS'in 22. maddesine göre coğrafi işaretlerin tanımında üç farklı öge üzerinde durulmuş olup bunlar; ürünün adı, ürünün üretildiği coğrafi alan ve o coğrafi alana dayandırılan ürünün kalitesi, ünü veya diğer özellikleridir. TRIPS'in 22. maddesi tüm ürünler için bir koruma sağlarken 23. madde bu korumayı şarap ve alkollü içecekler için daha da genişletmektedir (Escudero, 2001; Addor vd, 2003). Bir karşılaştırma yapılacak olursa, 22. maddeye göre, Amerika'da üretilen Hereke halısı, Norveç'te üretilen Roquefort peyniri ibaresi kullanılabilirken, bu tarzdaki ibareler şarap ve alkollü içecekler için kullanılamamaktadır (Addor vd, 2003).

Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Antlaşması (TRIPS) Anlaşmasına üye ülkeler diğer anlaşma ve sözleşmelere göre sayıca çok olduklarından dolayı, bu anlaşma ile sağlanan coğrafi işaretlerin koruması daha geniş bir alanları kapsamaktadır. 24. madde ise ileri tarihlerde yapılacak görüşmeler ve uygulanacak istisnalar için gerekli koşulları ele almaktadır.

2.8. Coğrafi İşaretlerin Ülkemizdeki Tarihi Gelişimi

Ülkemiz, sınai mülkiyet hakları alanında ilk düzenleme yapan ülkelerden biri olup ilk düzenlemelerin başlangıcı 13 ve 14. yüzyıllara dayanan Ahilik Müessesesi içinde yer almaktadır. Ahilik sistemi, batıdaki lonca sisteminden farklı olarak buluşa dayanmakta, böylece yenilik yapılmasına teşvik edilmektedir. Ahilik sisteminde esnaf birliği kurmak için yeni bir ürün geliştirmek ya da teknolojide bir yenilik ortaya koymak gerekiyordu. Günümüzde patent sisteminde olduğu gibi geliştirilen yenilik için bir tekel hakkı verilmekteydi. Yeni tekniği geliştiren ve uygulayan esnaf birliğinin başına Pir denilmekteydi. Pir'e verilen fikri hak, sadece sınırlı bir bölgede geçerli olup yeni ustalar yetiştirmesi şartıyla verilmekteydi.

Ülkemizde sınaî mülkiyet alanındaki Avrupa ile benzer hukuki düzenlemeler, 1870'li yıllara dayanmaktadır. 1871 tarihli Eşya-i Ticariye ye Mahsus Alamet-i Farikalara

Dair Nizamname ve 1879 tarihli İhtira Beratı Kanunu marka ve patent konularında ülkemizdeki yasal korumanın temelini oluşturmaktadır. Bu düzenlemeler ile Türkiye, sınaî mülkiyet haklarında koruma sağlayan ülkeler arasında ilk sıralarda yerini almaktadır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında da sınaî mülkiyet haklarının korunmasına önem verilmiş ve Sınaî Mülkiyetin Korunması için Uluslararası Bir Birlik Oluşturulması için 1925 yılında Paris Sözleşmesi'ne üye olunmuştur. 1965 yılında Marka Kanunu yürürlüğe girmiş ve 1976 yılında Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) Kuruluş Anlaşması'na katılım sağlanarak, Türkiye'de sınaî mülkiyet hakları koruması alanında önemli adımlar atılmıştır. 1994 yılında KHK ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı, idari ve mali özerkliğe sahip Türk Patent Enstitüsü'nün (TPE) kurulması, sınaî mülkiyet hakları alanında bir dönüm noktası sayılmıştır. KHK'nin günümüz koşullarına uyarlanması ve kanunlaştırılması için 2003 yılında Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. 2016 yılında Sınai Mülkiyet Kanunu ile Kurumun adı, Türk Patent ve Marka Kurumu, kısa adı ise Türk Patent olarak değiştirilmiştir (www.turkpatent.gov.tr).

Türkiye'nin gümrük birliği hazırlık sürecinde, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kuruluş Anlaşması ve eki Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Antlaşmasından (TRIPS) ve Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği'nden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmesi amaçlamıştır. Bu bağlamda 1995 yılında Türk patent öncülüğünde patent, marka, endüstriyel tasarım ve coğrafi işaretler alanlarında reform niteliğinde kanun hükmünde kararnameler yürürlüğe konmuştur. 2004 yılında Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması hakkında kanunun yürürlüğe girmesi ile Sınai Mülkiyet Hakları alanındaki yasal mevzuat tamamlanmıştır. 2017 tarihinde yürürlüğe giren Sınai Mülkiyet Kanunu ile marka, patent, tasarım ve coğrafi işaretler için ayrı ayrı düzenlenen Kanun Hükmünde Kararnameler tek çatı altında toplanmıştır. 1994'ten günümüze kadar geçen dönem içinde 13 uluslararası anlaşmaya taraf olunmuştur. 2016 yılı sonu itibariyle çoğu üniversiteler ve sanayi ve ticaret odaları bünyesinde olmak üzere 100 adet Türk patent Bilgi ve Dokuman Birimi oluşturulmuştur (www.turkpatent.gov.tr).

Türk Patent ve Marka Kurumu son yıllarda yaptığı faaliyetlerle, tanıtım ve kurumsal gelişme alanlarında büyük ilerlemeler kaydetmiş, Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) nezdinde Araştırma ve İnceleme Otoritesi olmayı başarmıştır.

TÜRKPATENT-WIPO-Ankara Üniversitesi işbirliğinde fikri mülkiyet ile ilgili yüksek lisans programı başlatılarak, fikri mülkiyet alanının tüm eğitim ihtiyaçlarına yönelik faaliyetler gerçekleştirecek olan Fikri Mülkiyet Akademisi, Sınai Mülkiyet Kanununun yürürlüğe girmesi ile kurulmuştur (www.turkpatent.gov.tr).

2.9. Coğrafi işaretlerin Diğer Sınai Mülkiyet Haklarından Farkı

Üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinden en az biri sınırları belirlenmiş bir coğrafi alanda gerçekleşen ürüne mahreç işareti denir. Mahreç işaretine konu olan ürünün özelliklerinden en az birinin, o yöreden kaynaklanması şartıyla yöre dışında da üretilebilmesi söz konusudur. Bu tür ürünlere örnek olarak Damal Bebeği, Isparta Halısı, Siirt Battaniyesi verilebilir. Bu ürünlerin nitelikleri, kalitesi, ünü ve diğer özellikleri belirli bir coğrafi yere ait doğal hammadde ya da beşeri unsurlara dayalı işlemlerden kaynaklanan özellikler taşır. Bu üretimde, bulundukları coğrafi bölgeye ait üretim yöntemlerinin aynen kullanılması ve ürünün kalitesinin aynı olması şarttır.

2.10. Coğrafi İşaret Tesciline İhtiyaç Duyulmasının Sebebi

Coğrafi işaret tescili özellikle iki nedenle yapılır:

Coğrafi işarete konu olan ürünün standardının ve geleneksel özellikteki üretim metodunun korunması, Coğrafi işaretler, ürüne pazarlama gücü katar ve bir tekel hakkı olmayıp ürünün gerçek üreticilerini koruyan kolektif bir hak olduğundan kırsal kalkınmaya aracılık eder ve ülke ekonomisine katkı sağlar. Tüketiciler söz konusu yöre adıyla satılan ürünleri o yöre adına duydukları güven nedeniyle, diğer yerlerde üretilenlere tercih edebilirler. Bu nedenle bir ürün için belirli bir kalite sembolü haline gelmiş yer adlarının coğrafi işaret olarak koruma altına alınmasında o yöre halkının menfaatlerinin korunması açısından büyük fayda vardır.

Coğrafi işaret korumasının amaç ve faydalarından biri de, coğrafi işaret ibarelerinin, gerekli özelliklere haiz olmayan sahte ürünler üzerinde kullanılmasının önüne geçilerek, tüketicinin yanıltılmasına engel olunması dolayısıyla tüketicinin korunmasına yardımcı olmaktır.

Coğrafi işaret tescil başvurusu, coğrafi işarete konu olan ürünün üreticisi olan gerçek veya tüzel kişiler, tüketici dernekleri, konu ve coğrafi yöre ile ilgili kamu kuruluşları tarafından yapılabilmektedir.

Coğrafi işaret, tescilde düzenlenen şartlara uygun üretim yapan herkes tarafından kullanılabilir.

2.11. Coğrafi İşaret Tescili İçin Başvuru Şartları

Coğrafi işaret başvurusu yapabilmek için belirli şartların sağlanması gerekmektedir. Bu şartlar:

- Başvuru formu,
- Tescili istenilen menşe adı veya mahreç işaretine ait örnek (isteğe bağlı),
- Başvuru ücretinin ödendiğini gösterir bilgi/belge,
- Ürünün tanımı ve gerekiyorsa hammaddenin fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve benzeri özelliklerini açıklayıcı teknik bilgiler ve belgeler,
- Ürünün benzer ürünlerden farkını kanıtlayan bilimsel rapor,
- Ürünün üretim tekniğine ve varsa yerel özel üretim teknik ve şartlara ilişkin bilgiler,
- Yöre, alan veya bölgenin coğrafi sınırlarını açıkça tanımlayan ve belirleyen bilgiler/ belgeler,

- Ürünün tescili ile ilgili talep edilen işaretle menşe adı ya da mahreç işareti olma özelliklerini taşıdığına ilişkin bilgiler, coğrafi işaret tanımına uygunluğunu özellikle coğrafi ismiyle bilindiğini kanıtlar belge, gazete, makale, bilimsel yayın vb.

- Ürün standardı ve üretim metoduna uygunluğunu sağlayacak denetim usulünü açıklayan bilgiler,

- Tescilli menşe adı ve mahreç işaretinin kullanım biçimi, markalama, işaretleme veya etiketleme şekillerini ayrıntılarıyla açıklayan bilgiler (www.turkpatent.gov.tr).

Coğrafi işaret tescili için Türk Patent Enstitüsüne başvuru yapılabilmektedir.

2.12. Coğrafi İşaret Olarak Tescil Edilemeyecek İşaretler:

- Coğrafi işaret tanımına uymayan adlar ve işaretler,

- Ürünün öz adı olmuş adlar ve işaretler,

- Ürünün gerçek kaynağı konusunda halkı yanıltabilecek olan bitki türleri, hayvan soyları veya benzer adlar,

- Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı işaretler,

- Paris Sözleşmesi ve Dünya Ticaret Örgütü'nü kuran anlaşmaya üye ülkelerde korunmayan veya koruması sona ermiş veya kullanılmayan adlar ve işaretler,

Olarak açıklanmıştır (www.turkpatent.gov.tr).

2.13. Coğrafi İşaret Tescil Süreci

Tescil başvurusu yapılan coğrafi işarete ait bilgiler değerlendirilir. İhtiyaç duyulduğu takdir de, konuda uzman bir veya birkaç kurum- kuruluşlardan görüş alınır. 555

sayılı KHK koşullarını taşıyan coğrafi işaret başvurularından menşe adları Resmi Gazete ile yerel gazetede, mahreç işaretleri ise Resmi Gazete ve yerel gazetenin yanı sıra yurt çapında dağıtımı olan en yüksek baskı sayılı günlük gazetelerin birinde yayımlanır.

İtiraz süresi, Resmi Gazetede yayınlandığı tarihten itibaren altı aydır. Bu sürede yapılacak itirazlar gerekçeleriyle birlikte bu konuda uzman bir ya da birkaç kurum-kuruluşa gönderilir. Gelen görüşler doğrultusunda başvurunun tesciline karar verilebilir, başvuru değişikliğe uğrayabilir ya da reddedilebilir. Başvuru reddedilirse, bu durum Resmi Gazetede ilan edilir.

2.14. Coğrafi Tescile Sağlanan Korumanın Önemi

Coğrafi işaretlerin tescilinin amacı, genel nitelikleri itibariyle üretimi, kaynağı gibi birtakım yerel niteliklerine bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunmasını sağlamaktır.

Ülkemizde her ilin hatta her ilçenin, belli bir ürünün üretimine kaynak teşkil ettiği ve bu ürün ile ünlenmiş olduğu bir gerçektir. Doğallık, geleneksellik, sürdürülebilir kalite, bölgesel kalkınma ve dünya pazarında rekabet edebilme teminatı vb gibi tüm bu özellikler coğrafi işaretlerin katma değerleri arasında sayılır.

Özetle;

- Ürünün korunması,
- Üreticinin korunması,
- Tüketicinin korunması,
- Ülkenin milli ve kültürel değerlerinin korunması.

2.15. Coğrafi İşaret Korumasının Sağladığı Haklar

Tescilli adın ününden herhangi bir biçimde yarar sağlayacak kullanımlar veya tescil kapsamındaki ürünleri andıran ya da çağrıştırabilen ürünlerle ilgili olarak tescilli adın dolaylı veya dolaysız olarak ticari kullanımı önlenir. Sözcük olarak gerçek coğrafi yeri ifade etmekle birlikte halkta haksız biçimde ürünün başka yer kaynaklı olduğu izlenimini bırakan kullanımı veya korunan adın tercümesinin kullanımı veya stilinde, tarzında, tipinde, türünde, yöntemiyle, orada üretildiği biçimde veya benzeri diğer açıklama veya terimlerle birlikte kullanımı önlenir.

Ürünün iç-dış ambalajında, tanıtım-reklamında veya ürünle ilgili herhangi bir yazılı belgede doğal, esas nitelik ve özellikleri ile menşei konusunda yanlış veya yanıltıcı herhangi bir açıklama veya belirtiye yer verilmesi önlenir. Ürünün menşei konusunda halkı yanıltabilecek biçimde ambalajlanması veya yanılgı yaratabilecek herhangi bir şekilde sunulması önlenir.

2.16. Coğrafi İşaretlerin Ticari Markalarla İlişkisi

Marka tescili ile marka sahibine bireysel bir mülkiyet hakkı verilir. Coğrafi işaret tescili ise bireysel mülkiyet hakkı vermez. Coğrafi işaretler konu olan ürünün üreticileri için ortak bir kullanım hakkı sağlamaktadır.

2.17. Türkiye'de Tescil Edilen Coğrafi İşaretlerin Tüm Dünyada Geçerliliği

Türkiye'de tescil edilen coğrafi işaretler sadece Türkiye sınırları içinde geçerlidir. Yurtdışında koruma için her ülke için mevzuatına göre başvurunun olması gerekir.

2.18. Coğrafi İşaretlerin Denetimi

Denetimi yapacak komisyon, tescil ettirilen coğrafi işaretin sicil kayıtlarında belirtilmektedir. Bu komisyon söz konusu ürünün üretimi, işlenmesi veya diğer işlemleriyle uğraşan kişilerden oluşan ve yasal kuruluş biçimine bakılmaksızın herhangi bir dernek, birlik veya benzeri örgüt, coğrafi işarete konu olan ürünün üretimi, pazarlanması, tescilli menşe adı veya mahreç işaretinin kullanım biçimi,

markalanması, ürün üzerinde belirtilmesi, işaretleme, etiketleme, markalama şekillerini ayrıntılı olarak denetlemek üzere yeterli personel, donanım ve diğer imkânlara sahip olacaktır ve söz konusu ürünün üretim durumlarını sürekli kontrol edecektir. Denetim işlemi için konu ile ilgili uzman ve tarafsız kurum/kuruluşlarla işbirliği yapılabilir.

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre; tarım ve gıda ile ilgili coğrafi işaretlerin kullanımının tescilde belirtilen özelliklere uygunluğunu Tarım ve orman Bakanlığı tarafından denetlemektedir.

2.19. Türk Patent Enstitüsü Tarafından Tescilli Coğrafi İşaret Listesi

Coğrafi işaretlerle ilgili aşağıda verilen bilgiler Türk Patent Enstitüsü tarafından paylaşılan ve Coğrafi İşaretlerin resmi tescil belgelerinden elde edilen verilerden listelenmiştir.

Coğrafi İşaretin Adı	**Coğrafi İşaretin Türü**	**Coğrafi İşaretin Tescil Tarihi**	**Coğrafi İşaretin Tescil Edildiği İl**	**Coğrafi İşaretin Ayırt Edici Özelliği**
Adana Kebabı	Mahreç	2004	Adana	Kebabın üretiminde kullanılan etin doğal ortamda ve kendine has bir bitki varlığına sahip bölge yaylarında yetiştirilmiş koyunlardan elde edilmiş olmasıdır. Üretim tekniği ve ustalıkta ürüne önemli ölçüde farklılık katmaktadır.
Adapazarı Dartılı Keşkek	Mahreç	2009	Adapazarı	Düğün, sünnet, bayram gibi özel günlerde pişirilen ve konuklara ikram edilen yöresel bir yemektir. Sadece tavuk eti kullanılması ve bu yöreye has tekniklerle hazırlanıyor olmasıdır.
Adapazarı Islama Köfte	Mahreç	2009	Adapazarı	Köfte ile birlikte sunulan ıslatılmış soslu ekmektir. Soslu ekmek, büyükbaş hayvana ait kemik suyu, kırmızı toz biber, sıvı yağ ve bayat ekmekten (mayalı kara fırın ekmeği) oluşur.
Afyon Kaymağı	Menşe	2003	Afyon	Manda sütünden elde edilir. Afyon'un coğrafi konumu ve coğrafi özellikleri, rakımı, sert iklim şartları, doğal kaynak suları, sahip olduğu mera ve otlaklar sayesinde yetiştirilen

				mandalarından sütünden yapılıyor olması ve bu mandaların Afyon'a özgü haşhaş küspesi ile beslenmeleri manda sütüne ayrı bir lezzet vermektedir.
Afyon Mermeri	Menşe	2003	Afyon	Paleozoyik yaşlı Afyon mermeri metamorfik klasik mermerdir. Yeşil şist fasiyesi minerallerinden oluşan Afyon metomofitleri içinde mercek olarak yer alan mermerler içinde yer alan neojen volkanitleri tarafından üzerlenmektedir.
Afyon Pastırması	Mahreç	2004	Afyon	Afyon pastırması kesilen sığır gövdelerinin bazı özel bölümlerinden sökülen tuzlama, kurutma ve çemen denilen yenilebilir özel maddeyle kaplanarak tekrar kurutulup olgunlaştırılarak renk almasının sağlanmasıyla elde edilir.
Afyon Sucuğu	Mahreç	2004	Afyon	Dana, sığır, manda etleri ve yağlarının çeşitli baharat, tuz, antioksidan ve antimikrobiyal maddelerle karıştırılarak ısı işlemi görerek suni ya da doğal bağırsak içine depolanmak suretiyle kullanıma arz edilmesidir
Akçaabat Köftesi	Mahreç	2008	Trabzon	Üretiminde kullanılan etin doğal ortamda kendine has bir bitki varlığına sahip bölge yaylarında yetiştirilmiş danalardan elde edilmiş olmasıdır. Yörenin otlarının bu

				hayvanların üzerindeki etkilerine vermiş olduğu tat ile köfteye ayrı bir damak lezzeti vermektedir. Bölge dışındaki illerden gelen hayvanların etinden bu lezzetin yakalanması mümkün değildir.
Akhisar Domat Zeytini	Menşe	2010	Manisa	Manisa'nın Akhisar ilçesinde ve çevre bölgelerinde yetiştirilen zeytingiller ailesine ait Akhisar Domat Zeytini aşılı bitkilerden elde edilen meyvelerdir.
Akhisar Uslu Zeytini	Menşe	2010	Manisa	Akhisar uslu zeytin hasadı yapılan zeytin ağaçlarının Manisa'nın Akhisar ilçesinde yetişen Uslu tipi Zeytin fidanlarından hasat edilip işlenmesinden elde edilmektedir.
Akkuş Şeker Fasulyesi	Menşe	2010	Ordu	Akkuş Şeker fasulyesi böbrek şeklini andıran beyaz renkli üründür. Kendine has tadı ve hoş kokusu mevcut olup zirai mücadele ilacı ve suni gübre kullanılmadan yetiştirilmektedir.
Akşehir Kirazı	Menşe	2004	Konya	İklim etmenlerinin bitki örtüsünün sahaya yerleşmesini, gelişmesini ve büyümesini doğrudan etkilediği, dolaylı olarak çözülme ve toprak oluşumunda önemli rol oynadığı bilinmektedir.
Anamur Muzu	Menşe	2002	Mersin	Meyvede bulunan bileşimler, yetiştirilme metodu, Akdeniz toprak yapısı, hava sıcaklığı, nem olayı gibi etkenler ayırt

				edici özelliği olarak ele alınmaktadır.
Andırın Tirşiği	Mahreç	2010	Kahramanmaraş	Ürünün yapım tekniği ve mayalanması; hammaddesi yabancı pancar bitkisinin biyolojik değişime uğramasıdır. Damak zevkine uygunluk açısından tercih edilen yetişme dönemi Aralık-Şubat ayları arasındadır.
Antakya Künefesi	Mahreç	2007	Hatay	Ürün Antakya yöresi ile özdeşleşmiş bir ürün olmakla birlikte yapımında kullanılan hammadde ve üretim tekniğine bağlı kalınmak şartıyla başka yörede de üretilebilir. Bu nedenle mahreç işareti özelliği taşımaktadır.
Antep Baklavası	Mahreç	2007	Gaziantep	Antep baklavası, imalat tarzı ve kullanılan Antep Fıstığı ile ülke genelindeki ünü ile Gaziantep vilayeti ile özdeşleşmiştir.
Antep Fıstığı	Menşe	2000	Gaziantep	Gaziantep yöresinde kültüre alınan Antep Fıstığı Pistacia vera L. Anaçları çeşit olarak Uzun, Kırmızı, Halebi, Siirt ve Ohadi isimleri ile anılmaktadır.
Arapgir Köhnü Üzümü	Menşe	2007	Malatya	Sofralık ve şaraplık olarak kullanılan Arapgir Köhnü üzümünün tane şekli yumurta, tane rengi siyah, tane iriliği büyük, kabuk kalınlığı orta, çekirdek sayısı 2-3, salkım şekli kronik, salkım sıklığı sık ve çiçek yapısı erdişidir.
Aydın İnciri	Menşe	2006	Aydın	Dalları seyrek, gövdesinde çok miktarda yumru

				bulunan, yaprakları büyük ve genellikle derin dilimli 5 parçalıdır. Meyve ağırlığı ortalama 65 gram, çapı 55 milimetredir.
Aydın Kestanesi	Menşe	2011	Aydın	Fegalas takımı içerisinde yer alan kestaneler (Kayıngiller) familyasına giren sert kabuklu bir meyve türüdür. Kestane eskiden beri değerli bir ağaç olarak bilinmektedir.
Ayvalık Zeytinyağı	Menşe	2006	Balıkesir	Bölge ürününü farklı kılan etmen toprağın mineral yapısının klorofil ile buluşan elverişli fotosentezidir.
Bafra Pidesi	Mahreç	2009	Samsun	Bafra Pidesi 70-75cm uzunluğunda ve 3-4 cm eninde olup üstü kapalıdır. Hamurunun özelliğinden dolayı ağızda dağılır ve yapımında Bafra yöresine has tereyağı kullanılır.
Bartın İşi Tel Kırma	Mahreç	2009	Bartın	Bartın işinin (Tel kırma) diğer nakışlardan en önemli farkı hiç iplik kullanılmadan sadece özel iğnesi ve telle çalışılmasıdır.

Bayat Türkmen Kilimi	Mahreç	2000	Afyon	Özel eğitimden geçen usta elemanlarca, kökboyası ile boyanmış kirmanla eğrilerek elde edilen kaliteli yün iplerle dokunmuş olması, tamamen doğal malzeme ve el emeği kullanılmasıdır.
Bayramiç Beyazı	Mahreç	2011	Çanakkale	Kendine özgü rengi, tadı, kokusu ve ile diğer nektarın çeşitlerine göre kısmen daha uzun süre dayanmakta ve pazarda yüksek fiyat bulmaktadır.
Bergama El Halısı	Mahreç	1996	İzmir	Ürüne dair teknik özellikler ayırt edici özellik göstermektedir.
Bergama Kozak Çam Fıstığı	Menşe	2010	İzmir	Kozak tipi Çam Fıstığı dolgun gövdeli, iri, açık krem renginde, yumuşak yapılı, sivri ucu krem renkli ve küt olan çam fıstığıdır.
Beypazarı Kurusu	Mahreç	2012	Ankara	Parmak büyüklüğünde, un, süt ve yağdan mamul bir sene saklanabilir, oldukça lezzetli ve dayanıklı bir çeşit yiyecektir.
Bodrum Mandalini	Menşe	2011	Bodrum	Hafif serin iklim istemesi, fazla soğuktan ve ani iklim değişikliklerinden olumsuz etkilenmesidir. Ege Akdeniz iklimlerinin karışımından oluşan bir iklim yapısına uygundur.
Boyabat Çemberi	Menşe	2009	Sinop	Yöresel teknikleri bulunmaktadır.
Bozdağ Kestane Şekeri	Mahreç	2000	İzmir	Bozdağ kestanesi, karbonhidratlarca zengin A, B1, B2 ve C vitaminleri

				bulunan tatlı üretiminde dağılıp parçalanmama, iç kabuğunun kolay ayrılması uzun süre renk kaybetmemesi, meyve iç kurtlarının ilaçlamayı gerektirmeyecek kadar az olması gibi önemli özellikleri vardır.
Burdur Ceviz Ezmesi	Mahreç	2009	Burdur	Burdur ceviz ezmesinin kendine has formül yapısı, üretim metodu ile benzeri diğer tatlı ve yiyeceklerden farklılık gösteren özgün yapısıdır.
Burdur Şiş Köftesi	Mahreç	2011	Burdur	Çok eski yıllardan beri sadece Burdur ilinde yapılan ve Burdur'a ait özgün bir et yiyeceğidir.
Bünyan El Halısı	Mahreç	1996	Kayseri	Bünyan el halısının kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Çağlayan Cerit Cevizi	Menşe	2013	Kahramanmaraş	Dolgun gövdeli, ekstra irilikte, açık sarı iç renginde, yumuşak yapılı ve kolay kırılarak içi tüm olarak çıkarılabilen antraknoza ve iç kurduna dayanıklı cevizdir.
Çanakkale El Halısı	Mahreç	1996	Çanakkale	Ürünün kendine has teknikleri bulunmaktadır.
Çarşıbaşı Keşanı	Mahreç	2008	Trabzon	Yörede saf pamuk ipliğinden ikat tekniği ile boyanarak hazırlanan çözgü dört ana (bayrak kırmızısı, optik beyaz, siyah, açık sarı) renkten oluşur. Çözgü hazırlandıktan sonra el tezgâhı üzerinde desen çubukları vasıtası ile şekillendirilerek dokunur.

Çay İlçesi Vişnesi	Menşe	2007	Afyon	Çay ilçesinin mikro klima iklimi Çay ilçesi vişnesinin isteğine uygun olan ortamı oluşturmaktadır. Bu sebeple Çay ilçesi vişnesinde kendine has olan renge, hoş kokuya sahip iyi kaliteli meyve alınmaktadır.
Çelikhan Tütünü	Menşe	2002	Adıyaman	Tütün harmanlarına sertlik vermek gayesi ile kullanılan tatlı sert, kendilerine has kokulu pipoluk olarak kullanılabilen yaprakları zenepsiz yaşmaklı sığırdili şeklinde kurutulmuşu açık sarı, karınlı küt uçlu, elastik, dokuları ince ve yumuşaktır.
Çimin Üzümü	Menşe	2011	Erzincan	Erzincan Çimim yöresinde yetişen siyah renkli, şekli basık-ova, ortalama 3-4gr, tane ağırlığında, çekirdek sayısı ortalama 1-4, orta kabuk kalınlığında, hoş kokusu, tatlı, mayhoş, konik şeklinde, dolgun sıklıkta 300-1500 gr salkım iriliğinde sofralık bir üzüm çeşididir.
Çorum Leblebisi	Mahreç	2002	Çorum	Damla cinsi nohut, kalın kabuklu ve kabuğunu çubuk atma özelliğine sahip olduğundan Çorum leblebisi üretimi için damla cinsi nohudun kullanılması gerekmektedir.
Çubuk Turşusu	Mahreç	2006	Ankara	Elli yıllık tarihi geleneksel özellikleri, karasal iklim ve hava şartları özelliği nedeniyle Çubuk platosunda yetiştirilen,

				organik tarımsal özellik taşıyan, katkısız salatalık, domates, patlıcan, kelek, fasulye, acur, havuç, sivri biber, biberiye, lahana ürünlerinden yabancı kimyevi hiçbir katkı malzemesi kullanılmadan; sarımsak, acı biber, tuz, sirke esas özelliği ve tadını veren defneyaprağı ve dereotu katılarak imal edilen farklı lezzete sahip bir turşudur.
Damal Bebeği	Mahreç	2002	Ardahan	Yöreye özgü üretim şekli bulunmaktadır.
Denizli Leblebisi	Mahreç	2009	Denizli	Denizli leblebisi sarı ve kırmızı renkte olan Uşak, Kütahya, Balıkesir yöresinde tüylü ve kalın kabuklu nohutlardan üretilen bir üründür.
Denizli Traverteni	Menşe	2011	Denizli	Denizli taşı bölgedeki fay ve çatlaklardan çıkan, kalsiyum bikarbonatça zengin, hidrotermal suların yeryüzüne ulaştıklarında biriktirdikleri tortulardır. Krem ve kahverenginin değişik renk tonları ile Türkiye ve dünyadaki diğer travertenlerden ayrılmaktadır.
Develi Cıvıklısı	Mahreç	2008	Kayseri	Develi ilçesinde yetiştirilen ürünler ile tecrübeli ustalar tarafından imal edilen kendine has teknik özellikleri bulunan bir pide türüdür.
Devrek Bastonu	Menşe	2004	Zonguldak	Devrek bastonunu diğerlerinden ayıran en önemli özellik yerel üretim teknikleri ve kültürel birikim yansıtan motiflerle

				işlenmesi ve genellikle bölgede yetişen kızılcık ağaçlarından yapılmış olmasıdır.
Diyarbakır Karpuzu	Menşe	2008	Diyarbakır	Geç olgunlaşan bir çeşit olması diğer çeşitler pazarda tükendikten veya vejetasyonunu tamamladıktan sonra Diyarbakır karpuzu yeni yeni hasat olgunluğuna gelmekte ve pazarda satışa sunulmaktadır. Kalın kabuklu, uzun yola dayanıklı, bol lifli olması ayırt edici özellikleri arasındadır.
Diyarbakır Örgü Peyniri	Mahreç	2012	Diyarbakır	Diyarbakır örgü peyniri bileşim yönünden beyaz peynire, üretim teknolojisi açısından ise kaşar peynirine benzemektedir. Yağ oranı yüksek homojen, plastik telemeli, elastik yapıda, yarı sert, karakteristik tat-aromaya sahip, besin değeri yüksek, tipik saç örgüsü şeklinde peynir çeşididir.
Döşemealtı El Halısı	Mahreç	1996	Antalya	Kendine has teknikleri bulunmaktadır.
Edirne Beyaz Peyniri	Mahreç	2007	Edirne	Edirne ilinin Tunca, Meriç, Arda ve Ergene akarsularının yarattığı deltalar ile bölgeye mahsus iklimin yarattığı bitki örtüsü ile özellikle yöreye özgü çeşitli otlar ve kekik ile beslenen süt veren koyun, keçi ve inek hayvanlarının sütünden yararlanılmaktadır. En önemli ayırt edici özellik üretiminin süt maya ve tuz

				kullanılmasıdır.
Edirne Tava Ciğeri	Mahreç	2009	Edirne	Bölgeye has üretim şekli bulunmaktadır.
Ege İnciri	Menşe	2003	İzmir	Ürünün ağaç, yaş meyve, kuru meyve özellikleri farklılık göstermekle birlikte; yetiştirme teknikleri, iklim, toprak, hasat ve kurutma işlemlerinde de kendine has teknikleri bulunmaktadır.
Ege Pamuğu	Menşe	2003	Ege	Bölgenin iklim toprak özellikleri ve çevreyle ilgili koşulları nedeniyle parlaklığı ve yumuşaklığı fazla, boya alma ve iplik olabilme (bükümü, kopma ve mukavemeti) özellikleri diğer pamuklara göre daha iyi olan pamuktur.
Ege Sultani Üzümü	Meenşe	2003	Ege	Çekirdeksiz Üzüm Vitis vinifera L. Türüne giren kültür asması üzümleridir. Ürününün kendine has asma, kuru ve yaş meyve özellikleri bulunmaktadır. Ayrıca sıcaklık, güneşlenme, yağış ve hava nemi, don vs iklimsel istekleri bulunmaktadır.
Elazığ Öküzgözü Üzümü	Menşe	2008	Elazığ	Bölge ekonomisi açısından vazgeçilmez bir konuma sahiptir. Öküzgözü üzümü diğer bölgelerde yetişen üzümlerden ayıran en belirgin özelliği, Elazığ yöresine has olan toprak yapısı ve üzümünün yetiştirildiği bölgenin yaklaşık denizden 1000 metre yüksekliğinde dağlarla çevrili bir bölgede karakteristik özelliklerini

				göstermesindendir. Bölgedeki yeryüzü şekillerinin yarattığı mikro klima sonucu ürün için en uygun iklim ortamı sağlanmış olur.
Erzincan Bakır İmalat ve El İşlemeciliği Sanatı	Mahreç	2001	Erzincan	İşletmeci ustalarca özel tasarlanan şekillerin Oyma Tekniğiyle tekli kalemle bakır üzerine çıkarılması işlemidir. Bu işlemeciliği yapacakların ustalar yanında çıraklık sistemiyle yetişmiş ustalar olması gereklidir. İyi bir işletmeci ustası 10-15 yılda yetişir.
Erzincan Tulum Peyniri	Menşe	2000	Erzincan	Süt, maya tuz ve üretildiği yaylaların havasından gelmektedir. Üretim yapılan yaylalar Munzur yaylaları (Kemaliye'den başlayıp Pülümür'de biten yüksek rakımlı 20 civarında yayla) Çimen yaylaları (Erzincan Refahiye arasında bulunan yaylalar) Çayırlı yaylaları, Tercan yaylaları, Kemah Oluk yaylası.
Erzurum Civil Peyniri	Mahreç	2009	Erzurum	Fiziksel ve kimyasal farklılıkları ile diğer peynir türlerinden ayrılmaktadır.
Erzurum Kadayıf Dolması	Mahreç	2011	Erzurum	Avuç içi büyüklüğündeki tel kadayıfın içine dövülmüş ceviz konulup, sarılarak dolma şekli verildikten sonra yumurtaya batırılarak kızgın bir yağda kızartılıp, şerbetlenerek hazır hale getirilen tatlı çeşididir.

Erzurum Küflü Civil Peyniri	Mahreç	2010	Erzurum	Küflü çivil peynir, lavaş ekmek ve çay üçlüsü Erzurumluların çok severek tükettiği lezzetlerdendir. Çivil peynirin didilerek plastik bidonlara koyulmasıyla suyunun uzaklaştırılması ve doğal olarak küflenmesi sonucu elde edilen kendine özgü bir lezzete sahip olan peynir çeşididir.
Eskişehir Çiğ Böreği	Mahreç	2012	Eskişehir	Çiğ börek genel olarak un, su ve tuzdan oluşan hamurun dinlendirilip küçük parçalar (topaklar) halinde açıldıktan sonra; kıyma, soğan, tuz, su ve karabiber ile hazırlanan iç malzemesinin konularak kızgın yağda pişirilmesi ile elde edilen börek çeşididir.
Eskişehir Lüle Taşı	Menşe	1999	Eskişehir	Bilimsel adı spiolit olan lüle taşı genellikle beyaz ve ender olarak da kurşuni renkte gözenekli ve az yapışkan bir mineral türüdür. Kendine has fiziksel ve teknik özellikleri bulunmasıdır.
Eşme Yörük Kilimi	Mahreç	1996	Uşak	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Ezine Peyniri	Menşe	2006	Çanakkale	Kaz dağlarının Kuzey ve Batı kesimlerin de yer alan Ezine, Bayramiç ve Ayancık ilçelerinin doğal bitki örtüsü ve su kaynaklarıyla beslenen koyun, keçi ve ineklerden elde edilen sütlerin mevsimine göre; keçi sütü en az %40, koyun sütü %45 ila %55, inek sütü en fazla %15 oranlarında karıştırılmasıyla üretilen

				(TS 591'e uygun) menşe adı tanımına uygun tam yağlı muhtelif büyüklükte teneke tipi beyaz peynirdir.
Finike Portakalı	Menşe	2008	Antalya	Finike Washington Navel çeşidi portakalı, diğer yörelerde yetişen portakallardan ayıran iklimsel, botanik, bileşim özellikleri bulunmakta ve bu özelliklere tescil belgesinde detaylı yer verilmektedir.
Gaziantep Bakır El İşlemeciliği	Mahreç	2011	Gaziantep	Gaziantep bakır işlemeciliğinin özelliği yekpare olarak (tek parçadan) imal edilmesi yani lehim ve kaynak gibi birleştirici işlemlerin kullanılmamasıdır.
Gaziantep Sedef El İşlemeciliği	Mahreç	2011	Gaziantep	Ceviz, gürgen ve nadiren gül ağaçları üzerine özel çelik kalemlerle kakma olarak işlenen sedef veya fildişi, telkâri sanatının desteğiyle gümüş veya pirinç tellerle işlenerek zenginleştirilir. Usta ellerde yakılarak veya boyanarak hazırlanan ürünün üzerindeki bölgeye has zengin ve ustalara has özgün motiflerin ve ince detayların düzgün bir şekilde işlenmesi ve temizliği ayırt edici bölgesel bir özellik olarak ortaya çıkar.
Geleneksel Türk Ahududu Likörü	Mahreç	2010	Türkiye	Türkiye'de yetişen ahududu (ağaç çileği) meyvesinden çıkan usarenin doğrudan kendisinin, hiçbir aroma ve esans kullanılmadan,

				filtrelenmesi ile elde edilen; tat, renk ve koku açısından ahududunun karakteristiğini taşıyan distile alkollü içkidir.
Geleneksel Türk Çilek Likörü	Menşe	2010	Türkiye	Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde şartlar ve tesislerin elverdiği her bölgede üretilebilir.
Geleneksel Türk Gül Likörü	Menşe	2007	Türkiye	Üretiminde kullanılan cinsinden diğer ülkelerde üretilenlere göre daha doğal olmasından kaynaklanmaktadır. Üretiminde kullanılan gül suyu Isparta ili ve civarında yetiştirilen Kızanlık(Rose Alba) Gülü'nden elde edilir.
Geleneksel Türk Kayısı Likörü	Menşe	2007	Türkiye	Meyvenin hoş kokusu ve esanslar yerine tamamen meyvenin kendisinden elde edilen meyve usaresinden yapılması, yani tamamen doğal olmasıdır.
Geleneksel Türk Vişne Likörü	Menşe	2010	Türkiye	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Gemlik Atı	Menşe	2002	Bursa	Gemlik atının başı orta büyüklükte, gözler canlı bakışa sahip, Cidagosu belirgin, sırt öne doğru hafifçe eğik, bel düz, bağlantısı kuvvetli, sağrı cidagodan alçak ve hafif meyilli, tırnaklar pigmentli, atın vücudunun kıl rengi doru, al, yağız, kır ve donların alt gruplarındandır. Akıllı, zeki ve çevre şartlarına adaptasyonu kuvvetlidir.

Gemlik Zeytini	Menşe	2009	Bursa	Gemlik zeytinini diğer zeytinlerden ayıran en önemli özelliği hasadın yapıldığı zeytin ağaçlarının Bursa Gemlik yöresinde yetişen zeytin fidanlarından yapılıp işlenmesi ile elde edilmesinden gelmektedir.
Giresun Tombul Fındığı	Menşe	2001	Giresun	Bölgeye özgü iklim özellikleri bulunmaktadır.
Gördes El Halısı	Mahreç	1996	İzmir	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Görece Nazar Boncuğu	Mahreç	2003	İzmir	Ürünün, üretici ustaların maharetleri ölçüsünde tamamen el emeği ile yapılmasıdır.
Gümüşhane Dut Pestili	Mahreç	2003	Gümüşhane	Gümüşhane dut pestili diğer pestillere göre daha parlak yumuşak bir yapıdadır. Diğer bölgedeki pestillere oranla içeriğine bal ve süt katılmakta ayrıca iç ceviz ve iç fındık fazla miktarda kullanılmaktadır.
Gümüşhane Kömesi	Mahreç	2004	Gümüşhane	Gümüşhane Kömesi diğer bölgelerde yetiştirilen cevizli sucuğa benzemekle birlikte önemli farklılıklar göstermektedir. Gümüşhane kömesi yapılırken ipliklere dizilmiş iç cevizin batırıldığı karışım oldukça farklıdır. Bu içerikte bal, süt, dut, şeker, un bulunmaktadır.
Güney Ege Zeytinyağları	Menşe	2004	İzmir	Memecik çeşidi zeytinlerden elde edilen koyu yeşilimsi–sarı renkli

				ve kuvvetli meyve kokuludur. Erken hasatta bu yoğun meyve tadı ve acılığı daha fazla hissedilir.
Hellim-Halloumi	Menşe	2009	Kıbrıs	Hellim peyniri taze ve olgun olmak üzere iki tipte üretimi ve pazarlaması yapılır. Taze ve olgun hellimin kendine has fiziksel, kimyasal, organik özellikleri bulunmaktadır.
Hereke İpek Halısı	Mahreç	1996	Kocaeli	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Hereke Yün Halısı	Mahreç	1996	Kocaeli	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Hereke Yün İpek El Halısı	Mahreç	1996	Kocaeli	Kendine has teknikleri bulunmaktadır.
Isparta Gülü	Menşe	2006	Isparta	Yağ gülü mutedil iklim isteyen, etrafı açık, havadar, bol ışıklı arazilerde ilkbahar aylarında kurak, don ve kırağı gibi iklim olayları olmayan, çiçeklenme zamanı ise çiğ düşen iklimleri sever. Ülkemizde en fazla Isparta ilinde yetiştirilmesi, burada yetişen güllerin verim ve kalitesinin yüksek oluşu tescil edilmesinde etkili olmuştur.
İnegöl Köfte	Mahreç	2005	Bursa	İnegöl köfte pişmemiş köfte hamurunun kalıplarla şekil verildikten sonra soğutulmak veya dondurulmak suretiyle hazırlanan üründür. İnegöl köftenin hazırlanışında kendine has duyu, fiziki ve

				kimyevi, histolojik, mikrobiyolojik, serolojik özellikleri bulunmaktadır.
İsabey Çekirdeksiz Üzümü	Menşe	2005	Denizli	İsabey Üzümü beyaz renkli elips şeklinde, üzümdür.
İskilip Dolması	Mahreç	2009	Çorum	Yörede saray yemeği olarak da adlandırılan İskilip dolmasının teknik olarak özellikleri; kullanılan malzemeler, İskilip'te yıllarını bu işe vermiş usta aşçılar tarafından pişirilmesi, pişirme tekniği, usul faktörü ve servis adabı olmak üzere sıralanabilir.
İskilip Turşusu	Mahreç	2009	Çorum	Kuruluş biçimi ve kuruluşunda kullanılan tuz ve sirke ile ilgilidir. Söz konusu tuz kaya tuzu olarak İskilip bölgesinden elde edilmektedir. Sirke ise üzüm şırasından ve İskilip yöresi bağlarından elde edilen üzümlerden yapılır.
İspir Kuru Fasulyesi	Menşe	2010	Erzurum	Bitkinin kendine has özelliği bulunmaktadır.
İzmit Pişmaniyesi	Menşe	2001	İzmit	ilk kez 1940 yılında Kocaeli Kandıra'da Mustafa Usta tarafından keşfedilen pişmaniye tatlısının; üretim tekniği, görünüşü, muhafazası ve aroması diğer şekerlemelerden farklıdır.
İznik Çinisi	Menşe	2009	Bursa	İznik; Bizans, Selçuk ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde kuars çinileriyle ünlü önemli bir kültür merkezi olarak

				kabul edilmektedir. İznik çinisinin kendine has teknik, kimyasal özellikleri ve bileşenleri bulunmaktadır.
Jirkan Kilimi	Mahreç	1996	Türkiye	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Kadıhanı Tahinli Pidesi	Mahreç	2012	Konya	Yöresel üretim şekli bulunmaktadır.
Kale Biberi	Menşe	2010	Denizli	Biber Solonacea familyasının Capsicum annum cinsine dahildir. Kale biberi yöremizde yetiştirilen sebzeler arasında en çok tüketilenlerden birisidir. Taze, kızartma, salça, toz biber, pul biber, közleme, kurutulmuş(kızartma ve haşlama) olarak tüketilmektedir.
Kalecik Karası Üzümü	Mahreç	2006	Ankara	Yörenin iklim özellikleri bulunmaktadır.
Kangal Balıklı Kaplıcası	Menşe	2002	Sivas	Balıklı Çermik-Yılanlı Çermik adlarıyla da anılan 5 ayrı yerde kaynağı olan, içinde özel madenler belirli bir ısıya sahip suyu ile bu ortamda yaşayan balıkların olduğu bir kaplıcadır. Kangal balıklı kaplıcasının önemi; sedef hastalığına, romatizmal hastalıkların tedavisinde, suyun kimyasal özelliklerinden ve içinde yaşayan balıklardan gelmektedir.
Kangal Koyunu	Menşe	2002	Sivas	Akkaraman ırkının bir alt varyetesi olan Kangal Koyunu Sivas'ın Kangal ilçesi merkezli olmak üzere Sivas, Malatya gibi

				civar ilçe ve illerde yetişen bir koyun türüdür.
Karamürsel Sepeti	Mahreç	2006	Kocaeli	Kestane ağacının köklerinden çıkan ve yerel alanda şah denilen dal ve filizlerden yapılan, elde örülen sepettir.
Karnavas Dut Pekmezi	Menşe	2008	Erzurum	Erzurum ilinde yetişen dutlardan kendine has teknik özelliklerle üretilmekte ve bileşim ögeleri ile diğerlerinden ayrılmaktadır.
Kars El Halısı	Mahreç	1996	Kars	Kendine has teknikleri bulunmaktadır.
Kars Türk Çoban Köpeği	Menşe	2002	Kars	Kars, Ardahan, Artvin, Erzurum, Ağrı, Iğdır bölgelerinde yetişen, saflığı tescil edilmiş, bölge şartlarına uyumlu, çok iyi koruyucu özelliğe sahip, uyumlu, zeki, akıllı, iri yapılı (ayı başlı) kuvvetli yapılı ideal bir çoban köpeğidir.
Kayseri Mantısı	Mahreç	2008	Kayseri	Genel olarak Kayseri ili ile bütünleşmiş mantının tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır. Mantının orijinin Anadolu'ya Kayseri'den yayılmıştır.
Kayseri Pastırması	Menşe	2001	Kayseri	Pastırma sığır etinin belirli işlemlerden geçirildikten sonra çemen ile kaplanmasıyla oluşan yiyecektir. Özel kurutma ve renk aldırma işlemlerinden geçirilmelidir. Kayseri pastırmasının kendine has kurutma işlemi, renk alma özelliği ve üretim tekniği

				bulunmaktadır.
Kayseri Sucuğu	Menşe	2001	Kayseri	Sucuk; sucukluk sığır etleri sarımsak ve baharat karıştırılıp bağırsaklara doldurularak hazırlanan yiyecektir. Özel kurutma ve renk aldırma işlemlerinden geçirilmelidir.
Keşan Satır Et	Mahreç	2011	Edirne	1969 yıllarında Keşan ve çevresinde elektrik olmadığından dolayı kesilen etleri saklamak için kemiklerinden sıyrılan etler satırla kıyılıp, odun ateşinde pişirilip muhafaza edilmiştir. Pişirilen bu etler, gelen misafirlere ikram edilmiş ve çok beğenilince bu işi yapan insanlar işyeri açmaya karar vermişlerdir.
Kırkağaç Kavunu	Menşe	2008	Manisa	Taze tüketime ve özellikle Ocak ayı başına kadar depolanabilme özelliğine sahip Kırkağaç kavunu hem tescilli çeşitler olarak hem de Kırkağaç ilçesi ve köylerinde yetiştirilen popülasyonlardan seçilmiş bireyler olarak gerek toprak ve gerekse uygun çevreyle ilgili faktörler nedeniyle (sulama yapılmaması gibi) Kırkağaç kavunu için en iyi verim ve kaliteye (tat ve hoş koku) ulaşıldığı bölgedir. Kırkağaç kavununun tarihsel özelliği bulunmaktadır.
Konya Etli Düğün Pilavı	Mahreç	2010	Konya	Konya etli düğün pilavının ve sunumunun Konya'ya has özellikleri, içerdiği

				malzemeler, hazırlanış şekli ve sunum şeklinden kaynaklanmaktadır.
Kula El Halısı	Mahreç	1996	Manisa	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Kütahya Çinisi	Mahreç	2005	Kütahya	Ata sanatı çini yaklaşık 1000 yıl öncesi Uygurlardan günümüze uzanan zaman dilimini içerisine alır. Çini bütün tarihi belgelerde KAŞİ olarak adlandırılmış ve öyle bilinmektedir.
Malatya Kayısısı	Menşe	2001	Malatya	Prunus armeniaca L. türüne ait olan Malatya kayısının başlıca çeşitleri: Hacıhaliloğlu, Hasanbey, Kabaaşı, Soğancı, Çataloğlu ve Çöloğlu'dur. Malatya kayısının kendine has ağaç, yetiştirme, meyve özellikleri ve bileşimleri bulunmaktadır.
Maraş Biberi	Menşe	2002	Kahramanmaraş	Kendine has yetiştirilme koşulları ve bileşimleri bulunmaktadır.
Maraş Tarhanası	Mahreç	2011	Kahramanmaraş	Maraş tarhanası, yapım teknolojisinde uygulanan bazı farklı işlem basamakları, doğal katkıları ve tüketilme alışkanlıkları nedeniyle ülkemizin değişik yörelerindeki tarhanalardan ayrılmaktadır.
Mardin İkbebet	Mahreç	2009	Mardin	İkbebet, yöre buğdayının ıslanıp dövülerek, kabuğu sıyrılarak ve kurutularak ince öğütülmüş bulgur ve köftelik bulgur ile özel olarak hazırlanan iç

				malzeme konularak yapılan; halkımız tarafından çık sevilen ve beğeniyle yenilen yemek türüdür.
Mardin İmlebes	Mahreç	2009	Mardin	Badem şekeri Mardin ili ustalarının kendilerine has teknik özellikler kullanarak ve yörede yetişen bademlerin soyularak ve şekerle kaplanarak yapılan; yörede çok sevilen ve beğeniyle yenilen çerez türüdür.
Mardin Kaburga Dolması	Mahreç	2009	Mardin	Mardin kaburga dolması yörede beslenen bir yaşındaki kuzunun sağ kaburgasından yapılır. Ustaların kendine has bilgi-becerileriyle iç malzeme hazırlanarak doldurmak suretiyle pişirilen fazlasıyla talep gören bir yemek türüdür.
Mardin Kibe	Mahreç	2009	Mardin	Kibe (işkembe dolması) kuzu işkembesinden yapılan iç malzeme doldurularak pişirilen, Mardin ilinde çok sevilen ve beğeniyle yenilen yemek türüdür.
Mardin Sembusek	Mahreç	2009	Mardin	Sembusek, yufkanın açılarak içerine özel olarak hazırlanan malzeme konularak, fırında veya saçta pişirilen, tarihi geçmişi olan bir yemek türüdür.
Mardin Taşı	Menşe	2010	Mardin	Mardin taşı, tebeşirimsi özellik sunması, ince tane yapılı olması, çıkartıldığında rahatlıkla

				işlenebilmesi özelliklerine sahiptir. Mardin taşı testere ile kesilebilmekte, matkapla delinebilmekte, sert kesiciler ile yontulabilmektedir.
Mersin Cezeryesi	Mahreç	2002	Mersin	Ana maddesi olan sarı havuç 120˚C VE 30 dk su ile haşlandıktan sonra kıyma makinesine aktarılır. Kıyılan havuçlar, şeker, glikoz ve sitrik asit ilavesiyle cezerye marmelatına dönüştürülür. Cezerye marmelatına 90˚C de 45 dk ısısal işlem uygulanır. Bu aşamada çeşidine göre, ceviz içi, fındık içi veya Antep fıstık içi ilavesi yapılır. Dinlendirme bölümüne aktarılan cezerye, cinsine göre şekillendirilir.
Milas El Halısı	Mahreç	1997	Türkiye	Kendine has ayırt edici özellikleri bulunmaktadır.
Mut Kayısı	Menşe	2007	Mersin	Sofralık kayısılarda kaliteyi oluşturan en önemli faktörlerin başında gelen meyve iriliğidir.
Niksar Cevizi	Menşe	2011	Tokat	Yöreye özgü nitelikler taşıması, tüketim ve gıda endüstrisinde aranan üstün özelliklere sahip olmasıdır. Meyve kalitesinin yüksek olması Niksar cevizini değerli kılan özelliklerdendir.
Nizip Zeytinyağı	Mahreç	2009	Gaziantep	Nizip zeytinyağı geleneksel Türk mutfağına ait bir yağdır.

Otlu Cağ Kebabı	Mahreç	2009	Erzurum	Kebabın üretiminde kullanılan etin odun ateşinde, yatay olarak pişirilmesi ve cağ adı verilen küçük şişle ya da talebe göre cağsız kesilerek tabakta servis edilmesidir. Oltu çağ kebabı hazırlanırken üretim şeklinde belirtilenler dışında hiçbir madde katılmamaktadır.
Osmaniye Yer Fıstığı	Menşe	2002	Osmaniye	Yer fıstığı tohumlarında %45-60 oranında yağ, %20-30 oranında protein, %18 oranında karbonhidrat, vitaminler ve madensel maddeler içeren, özellikle yağ sanayi ve çerez yapımında, sapı, kuru ot ve kabuğu çeşitli şekillerde değerlendirilen bir baklagiller bitkisidir.
Ödemiş Patatesi	Menşe	2002	İzmir	Yumrunun nişasta içeriği %16-%20 arasında değişir. Sarı etli patateslerde nişasta az protein oranı yüksek, beyaz etli patateslerde nişasta oranı yüksek protein oranı azdır. Sarı et renkli patatesler yemeklik, beyaz et renkliler sanayiliktir.
Pazırık El Halısı	Mahreç	1996	Türkiye	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Pervari Balı	Menşe	2003	Siirt	Siirt ilinin Pervari ilçesindeki dağların eteklerinde ve yaylarındaki florada bulunan üçgül, yonca, adaçayı, kekik, ballıbaba, peygamber çiçeği, geven, engerek otu, sığırdili, fiğ, kenger gibi çiçek ve

				bitkilerde bulunan bal özlerinin, bal arısı tarafından toplanması ile elde edilmektedir.
Proscıutto Dı Parma	Menşe	2011	İtalya	Kavisli dış cephesi, ağırlığı, dilimlendiğindeki rengi, aroma ve tadı ile analitik değerlere uygunluğudur. 1970 yılından itibaren ulusal düzeyde korunmaktadır. Avrupa birliği tarafından da coğrafi işaret koruması verilmiştir.
Türk Rakısı	Menşe	1997	Türkiye	Rakı yalnızca suma veya tarımsal kökenli etil alkol ile karıştırılmış sumanın, 5000 litre veya daha küçük hacimli geleneksel bakır imbiklerde, anason tohumu (pimpinella anisum) ile ikinci kez distile edilmesiyle üretilen alkollü içkidir.
Rize Bezi(Feretiko)	Mahreç	2007	Rize	Rize bezinin hammaddesi kendir ipliğidir. Kendir ipliğinin tabii rengi mat ve koyudur. İstenirse ağartılarak beyazlatılır. Kendir ipliği esas itibariyle tek kat ve bükümlü bir özelliğine sahiptir. Günümüzde çeşitlendirilip renklendirilmiştir. Kendir bitkisinin kendine has özelliklerinin katkısıyla da Rize Bezi öne çıkmaktadır.
Safranbolu Safranı	Menşe	2009	Karabük	Safranbolu safranı 2,5-3 cm uzunluğunda partiküller halinde parlak koyu kırmızı renkli, kendine has tat, koku ve

				aroması olan renk yoğunluğu açısından ise 1.sınıf safran standartlarının üzerinde Safranbolu yöresine ait tıbbi ve aromatik üründür.
Salihli Kirazı	Menşe	2008	Manisa	Salihli kirazı, olgunlaşması da diğer çoğu kiraza göre geçtir. Diğer çeşitlerden en önemli farklılığı uzun ve ince bir sapa sahip olmasıdır. Ayrıca meyvenin şekli ve çatlamaya dayanaklılığı ile de diğer çeşitlerden farklılık gösterir. Meyveleri yuvarlağa benzeyen kalp şeklinde, meyve kabuğu parlak koyu kırmızı, meyve eti sert, tatlı, sulu ve çatlamaya dayanıklıdır.
Salihli Odun Köfte	Mahreç	2008	Manisa	Üretiminde 3 aylık ile 1 yaş arasında olan erkek kıvırcık kıvırcık kuzu kullanılmaktadır. Kuzuların kesiminden sonra karkaslar 24 saat 4˚C'da dinlendirilir, daha sonra kaburga, but ve böbrek yatağı kısımlarından etler alınır. Etlerin sinirleri ayıklanır. Kullanılan etlerin oranları bulunmakta ve kendine has teknik özellikleriyle hazırlanır.
Samsun Kaz Tiridi	Mahreç	2011	Samsun	Kaz eti, bulgur pilavı ve yufka ekmek ile hazırlanan yöresel yemektir. Samsun Kaz Tiridi yemeğinin yapımı sabır işidir, yaklaşık olarak hazırlanması 3-3,5 saat sürer. Yıllardır

				değişmeyen lezzetiyle kaz tiridi kış aylarının vazgeçilmez yemeği haline gelmiştir.
Samsun Simidi	Mahreç	2012	Samsun	Samsun simidin mayası olabildiğince azdır ve mayalanması kısadır. Hamuru yarı sert olup pekmezle (genellikle üzüm, dut, elma veya armut pekmezi) ile karıştırılarak yapılmakta ve bol miktarda susam (100 kg undan üretilen simide 20 kg susam) kullanılmaktadır.
Scotch Whısky (İskoç Viskisi)	Menşe	2010	İskoçya	İskoç viskisinin üretiminde kullanılan hammaddeler ve üretim usulleri distilata belirgin bir tat, hoş koku ve renk verir. İskoçya'da 100den fazla damıtma yeri olduğundan, İskoç viskisinin tat, hoş koku ve renk profili çok komplekstir, damıtma yeri ve bölgesine göre değişir. Rengi altın renginin değişik derecelerindedir.
Siirt Battaniyesi	Mahreç	2003	Siirt	Siirt battaniyesi, çözgü ipi pamuktan, atkıları beyaz, siyah, kahverengi, devetüyü ve gri gibi doğal renklerdeki kirmanla eğirilmiş tiftiğin, tezgâhta el ile dokunarak demir tarakla demir tarakla tüylendirilerek şekillendirilmiş, yıkandığında renk vermeyen, koku yaymayan tüyleri dökülmeyen bir el dokumasıdır.

Siirt Büryan Kebabı	Mahreç	2003	Siirt	Kuzu veya keçi eti, 3 metre derinliğinde 80 cm çapında etrafı ateş tuğlasıyla örülmüş kuyuda odun yakılarak oluşan közde, dumansız ortamda kemikli ve kemiksiz olarak pişirilir. Büryanın ısıtılması ise odun yakılan taş fırında yapılır.
Siirt Perde Pilavı	Mahreç	2003	Siirt	Tereyağında kavrulan pirinç ve kızartılan parça tavuk, yufka yerleştirilen özel perde pilav tenceresinde kapağı kapatılarak fırında pişirilen pilavdır.
Simav El Halısı	Mahreç	1996	Kütahya	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Sivas El Halısı	Mahreç	1996	Sivas	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Sivas Köftesi	Mahreç	2006	Sivas	Köftenin üretiminde kullanılan etin, doğal ortamda ve kendine has bir bitki varlığına sahip Sivas bölgesi yaylarında yonca, fiğ, kekik otu ile beslenerek yetiştirilmiş sığır ve koyun etinden elde edilmiş olmasıdır.
Soğanlı Bez Bebekleri	Mahreç	2003	Kayseri	Ürün tamamen yerel özelliklere sahip çeşitli motif ve pullarla süslenmekte ve el işi üretim tekniğiyle hazırlanmaktadır. Soğanlı bebeği, ağaç ve çember iskelet üzerine havlu parçaları ile desteklenerek, pazen, basma, patiska ve tülbent ile siyah yün ip veya orlondan örülmüş

				saçla baş kısmı aynı kumaşlardan kutnu, kadife ve tülden dikilmiş şalvar, elbise, işlik, önlük, entari ve gelinlik giydirilerek ve elinde mini su testisi, tahta kirmen, mini bebek, tahta yaba veya kolunda kolçak ile süslenir. Kalemle yüz hatları çizilen bebekler motifli kıyafetler giydirilerek üç farklı boyda imal edilirler.
Sümer Kars El Halısı	Mahreç	1996	Kars	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Sümer İnce Kilim	Mahreç	1996	Kars	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Şanlıurfa Biberi	Menşe	2001	Şanlıurfa	20 çeşit biber cinsinden oluşur. Glikoz oranı diğer bölgelerdeki biberlerden çok yüksek, alfatoksin oluşmaz, capsicine (alkolit) oranı fazla, daha tatlımsı, fazla yakıcı olmayan tada sahiptir.
Şanlıurfa Çiğ Köfte	Mahreç	2008	Şanlıurfa	Geçmişi Hz. İbrahim dönemine dayanan çiğ köfte başta bulgur, isot, et olmak üzere aşure gibi en az 10 gıdanın yoğurulmasıyla elde edilir. Bulguru, buğdayın serti (Tr. Durum) olması gerekir.
Tarsus Beyazı Üzüm Topacık	Menşe	2004	Mersin	Diğer üzüm cinlerine göre yaprağı hafifçe tüylüdür. Bu sebeple yaprağı sarmalık salamura yaprak olarak tercih edilmektedir. Şeker oranının yüksek olmasından dolayı pekmez ve pekmezli ürünler açısından elverişlidir. Küçük çekirdekli olup

				çekirdekleri sert değildir. Aşırı sıcağa karşı hassastır. İyice olgunlaştığında tezgâh ömrü kısadır. Tane sap bağlantısı zayıf olmasından dolayı kısa süre sonra salkım üzerindeki taneler salkımından ayrılırlar.
Tarsus Şalgamı	Mahreç	2005	Mersin	Yörenin zengin mutfak kültürü içinde yer alan ve yıl boyunca yemeklerin yanında içilebildiği gibi; yazın serinletici, kış mevsiminde ise enerji sağlayıcı bir içecek gibi tüketilebilen ürünlerden birisidir. Tarsus şalgamının temel malzemesi olan siyah havuç ve şalgam turpu Tarsus ovasında yetiştirilen tarım ürünleri arasında bulunmaktadır. Tarsus şalgamının üretiminde beş çeşit ana ürün bulunmaktadır.
Tarsus Yayla Bandırması	Menşe	2005	Mersin	Tarsus yayla bandırması esasen ev hanımları tarafından bir çeşit kışlık yemiş niyetiyle ve hane halkının ihtiyacını karşılayacak miktarda üretilir. Üretiminde dört çeşit ürün kullanılmakta bunlar; üzüm pekmezi, ceviz, su ve nişastadır. Üzüm pekmezi Tarsus beyazı üzümünden yapılmış olmalı, ceviz içi Tarsus yaylarında yetişen cevizden olmalıdır. Sos olarak da nişasta kullanılmalı ve suni tatlandırıcı kesinlikle

				kullanılmamaktadır.
Taşköprü Sarımsağı	Menşe	2009	Kastamonu	Baş kabuk rengi beyaz, başta dişler sıkı, diş kabuk rengi pembe, diş et rengi krem-sarıdır. Baş kabuğunda antosiyan varlığı var ama az, dişlerde antosiyan şeritleri mevcuttur. Kendine özel acılığı ve kokusu vardır. Diğer sarımsaklara nazaran daha acıdır. Tıbbi özellik açısından en değerli sarımsaktır. Kanser riskini azaltan selenyum elementi Taşköprü sarımsağı dışındaki sarımsaklarda yok denecek kadar azdır.
Taşpınar El Halısı	Mahreç	1996	Aksaray	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Tavşanlı Leblebisi	Mahreç	2003	Kütahya	Tavşanlı leblebisin kendine has fiziksel kimyasal özellikleri ve hammaddesi olan nohutların yetiştirme koşulları bulunmaktadır.
Terme Pidesi	Mahreç	2009	Samsun	Açık olarak pişirilmesi, içinin bolca katılması, kullanılan malzemenin tamamen doğal malzemeler olmasıdır. Ayrıca üretim tekniği ve ustalık da ürüne önemli ölçüde farklılık katmaktadır.
Trabzon Tel Kariye ve Hasırı	Mahreç	2007	Trabzon	Hasır işlemeciliği tel halinden sonra tamamen el emeği göz nuru olması, yöre halkının bu işle uğraşmalarının Fatih Sultan Mehmet han tarafından Trabzon'u

				fethedip Osmanlı topraklarına katmasından sonra anadan kızlara silsile öğretilmesiyle devam eden gelmesinden ve yöreye has desen ve şekillerden oluşmaktadır. Hasır örgü üzerine su konulduğunda altına sızdırmaması da bir ayırt edici özelliğidir.
Türk Tazısı	Menşe	2002	Bursa	Türkiye'nin özellikle güney bölgelerinde bulunan çok uzun zamandan beri tavşan avlamak amacıyla yetiştirilen, diğer çoban köpekleri ile Anadolu'nun kültürüne yerleşmiş ender köpek ırklarından biridir.
Türkmen El Halısı	Mahreç	1996	Türkiye	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Uşak Halısı	Mahreç	2012	Uşak	15.yy.dan itibaren Avrupa'da ünlenmeye başlayan Uşak halılarının iki ana tipi madalyonlu Uşak halıları ile yıldızlı Uşak halılarıdır. Madalyonlu Uşak halıları daha önemli bir grup olarak XVIII. Yy. içinde de gelişmiş, 10 metreye kadar uzun olanları yapılmıştır. Orta eksende yuvarlak, yanlarda sivri dilimli madalyonların sıralamasından ibaret ve sonsuzluğa işaret eden kompozisyona sahiptir.
Yağcıbedir El Halısı	Mahreç	1996	Türkiye	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.
Yahyalı El Halısı	Mahreç	1996	Türkiye	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır.

Yamula Patlıcanı	Menşe	2007	Kayseri	Kayseri'nin Yemliha Kasabası ve çevresinde yayılım gösteren ve uzun yıllar bu yörenin insanının önemli bir geçim kaynağı olarak yetiştirilen, sevilen ve kültürüne yerleşen üründür. Türkiye'de yetişen patlıcan tiplerinden farklı morfolojik yapısı ile kendine has aroma ve tat özellikleri gösteren, bunun yansıra yörede yıllardır yetiştirildiğinden belirli düzeyde saflaştığı dolayısıyla homojen bir yapı kazanmıştır.
Yozgat Arapaşısı	Mahreç	2011	Yozgat	Yozgat arabaşı; arabaşı çorbası ve ayrı yapılan arabaşı hamurundan oluşan bir üründür. Çorbayı diğer çorbalardan ayıran en önemli özellik ekmek ile birlikte değil, beraberinde hamur (çiğnenmeden) yutularak ve kış mevsiminde içilmelidir. Yaylarda doğal ortamda yetiştirilen tavuk, hindi veya kazlardan elde ediliyor olması da ayırt edici özellikleri arasında yer almaktadır.
Yozgat Parmak Çöreği	Mahreç	2011	Yozgat	Parmak çöreği Yozgat'a özel bir ekmek türü olup gerçek lezzet için ustalık hizmetinin tam bir profesyonellik gerektirdiği hamur kıvamının ve pişme kıvamı ile usullerinin çok iyi bilinmesi gereken bir gıda maddesidir. En önemli özelliği ise hiçbir katkı maddesi içermemesi ve taş fırında odun ateşiyle yalnız ateşe maruz kalmadan, ısısıyla

				pişirilmesidir.
Yuntdağı El Halısı	Mahreç	1996	Manisa	Kendine has teknik özellikleri bulunmaktadır
Zile Pekmezi	Mahreç	2009	Tokat	Çok eski tarihlerden beri gerek coğrafi, ekolojik ve gerekse geleneksel özellikler sebebiyle meşhur pekmez, katı pekmez, beyaz pekmez gibi tanımlarla anılan Pekmez; üzüm, dut, şeker pancarı, elma, erik, karpuz gibi şeker oranı yüksek birçok meyveden elde edilebilmektedir.

(www.turkpatent.gov.tr).

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmamızın modeli, araştırma grubu, ölçüm araçları ve hazırlanışı, bu araçların genel özellikleri ve uygulanması, elde edilen veriler ile verilerin analizi aşamasında kullanılan yöntemler, araştırmanın varsayımları, kapsamı ve sınırlılıkları yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın genelinde, deneysel araştırma, deneysel yöntem modeli uygulanılmıştır. Yine araştırmamızda, iki veya daha çok sayıdan oluşan araştırma grubunda, belli bir değişkenin etkisi gözlenir. Bu araştırmayla coğrafi işaretlerin öğretiminin akademik başarıya olan etkisi incelenmiştir. Coğrafi işaretlere yer verilerek ve coğrafi işaretlere yer verilmeden işlenen Sosyal Bilgiler Dersinde Ülkemizin Kaynakları ünitesi üzerinden, Ortaokul 6. Sınıf öğrencilerinin, akademik başarılarına olan etkisi araştırılmıştır.

Farklı bir ifade kullanacak olursak; Ortaokul 6. Sınıf programında bulunan, Sosyal Bilgiler Dersi Ülkemizin Kaynakları ünitesinin coğrafi işaretlere yer verilerek işlendiğinde, bu dersi gören öğrencilerin akademik başarı seviyelerinde belirgin bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma modeli olarak deneysel yöntem tercih edilerek, coğrafi işaretler (bağımsız değişken), öğrenci başarısı (bağımlı değişken) üzerinde, etkisinin olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmada kullanılan deneme modeli, neden-sonuç ilişkisi olan konularda bu durumu tespit etmek amacıyla, araştırmacının doğrudan kontrollü müdahalesi ile takip edilmek istenen verilerin oluşturduğu bir araştırma modelidir. Özetle, bu modelde bağımsız değişkende meydana gelen sistematik değişimlerin, bağımlı değişkeni ne derece etkilediği ortaya çıkarılmaya çalışılır (Karasar, 1999, 79-88).

Coğrafi işaretlere yer verilerek işlenen Sosyal Bilgiler dersinin coğrafi işaretlere yer verilmeden işlenen derse göre, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkinliğini sınamak üzere bir deney, bir de kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubunda bulunan öğrencilere, coğrafi işaretler kullanılarak, kontrol grubunda bulunan öğrencilere ise coğrafi işaretlere yer verilmeden Sosyal Bilgiler Dersinde yer alan Ülkemizin Kaynakları Ünitesi'ndeki konular eşit sürede anlatılmıştır. Deney ve kontrol gruplarında bulunan ve başarı seviyelerinin hemen hemen eşit düzeyde olduğu önceden tespit edilmiş böylece çalışma grubuna ders işlenmesi öncesinde ve ders işlendikten sonra ön test-son test uygulaması yapılmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. *Araştırmanın deneysel deseni*

Gruplar	**Ön testler**	**Deneysel İşlem**	**Son Testler**
Deney Grubu	Başarı Testi	Ülkemizin Kaynakları Ünitesinin Coğrafi İşaretlere Yer Verilerek Öğretimi	Başarı Testi
Kontrol Grubu	Başarı Testi	Ülkemizin Kaynakları Ünitesinin Coğrafi İşaretlere Yer Verilmeden Öğretimi	Başarı Testi

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilirlik durum örneklemesi tercih edilmiştir.

Amaçlı örnekleme yöntemi araştırmada, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına imkân sağlar. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ise, araştırmacının kendisine yakın olan ve ulaşılması kolay olan durumun seçilmesidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Kastamonu il merkezinde bulunan bir Ortaokulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır." Belirlenen okulda bulunan sınıflardan D şubesi coğrafi işaretlerin yer verildiği deney grubu (N=30); A şubesi ise coğrafi işaretlerin yer verilmediği kontrol grubu (N=30) olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olarak kullanılan başarı testleri, 2012-2013 eğitim-öğretim yılının ikinci yarı sonu itibariyle tamamlanmıştır. Söz konusu araştırmanın yapıldığı okulda, uygulamadan dolayı yıllık planda bir değişiklik olmamıştır. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizin Kaynakları ünitesine göre hazırlanan başarı testi ön test ve son test olarak deney ve kontrol grubuna uygulama öncesi ve uygulama sonrası olmak üzere toplanmada iki kez uygulanmıştır.

Ön test uygulanırken, öğrencilere uygulamanın sonunda son test yapılacağı söylenmemiştir. Bu sayede öğrencilerin sınav sorularını önceden öğrenmelerine engel olunmuştur. Son test; ünitenin işlenmesinde coğrafi işaretlere yer verilmesinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisinin araştırılması amacıyla Ülkemizin Kaynakları Ünitesi'nin iki farklı boyutta işlenmesinin hemen ardından uygulanmıştır.

Araştırmada 2012-2013 eğitim-öğretim yılı itibari ile MEB tarafından geliştirilen ve yürürlüğe koyulan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi müfredat programına bağlı kalınmıştır.

Geliştirilen başarı testi uygulamadan önce araştırmaya temel teşkil eden Ülkemizin Kaynakları Ünitesi hakkındaki kazanımlar göz önünde bulundurularak, anlatım yöntemi kullanılmak suretiyle her iki sınıf öğrencilerine de özet bilgiler verilmiştir. Verilen kısa bilgilerin ardından, şube öğretmenleri gözetiminde öğrencilerin ön

bilgileri ve başlangıçtaki sınıf düzeylerini tespit etmek için deney ve kontrol gruplarına, ön test olarak uygulanmıştır.

Ünite işlenişinin ardından ünite süresince öğrenilen bilgileri ölçmek için son test şeklinde uygulanan başarı testi araştırmacı tarafından değerlendirilerek sisteme girişi yapılmış veri toplama işlemi tamamlanmıştır.

Ortaokul 6. Sınıf Ülkemizin Kaynakları ünitesi kapsamında yer alan kazanımlar doğrultusunda, ünitede yer alan allan kavramlarla birlikte coğrafi işaretler konusu deney grubuna anlatılmıştır. Kontrol grubuna ise; Ülkemizin Kaynakları ünitesi yine kazanımlar ve kavramlar doğrultusunda coğrafi işaretlere yer verilmeden işlenmiştir. Başarı testinde yer alan soruların kazanımlara göre dağılımı Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. *Ülkemizin kaynakları ünitesi başarı testinde yer alan soruların kazanımlara göre dağılımı*

Kazanımlar	**Sorular**
Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.	1, 2, 3, 4, 5
Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar.	6, 7, 8, 9, 10
Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.	11, 12, 13, 14, 15
Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkisini tartışır.	16, 17, 18, 19, 20
Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirir.	21, 22, 23, 24, 25
İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.	26, 27, 28, 29,30

Araştırma öncesinde başarı testinin uygulanmasında, öğrencilerin başarı düzeylerini ölçmekten ziyade sınıflar arasında akademik başarı düzeyleri açısından bir farklılık olup olmadığı, sınıf seviyelerinin birbirine yakın olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuncunda yapılan son başarı testinin amacı ise; ön test ve son test sonuçlarına bakılarak, deney grubu öğrencilerinin de kontrol grubu öğrencilerinin de akademik başarı düzeylerinin artıp artmadığı, artmış ise uygulanan yöntem farklılıklarına göre başarı seviyesindeki artış düzeylerinin tespit edilebilmesidir.

3.3.1. Başarı Testinin Hazırlanması

Başarı testleri formlarının hazırlanması aşağıdaki işlem aşamalarında gerçekleştirilmiştir. Öncelikle araştırma sırasında, üzerinde çalışılan Ülkemizin Kaynakları Ünitesi analiz edilerek öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranış ve kazanımlar saptanmıştır. Her bir kazanım ile ilgili eşit sayıda çoktan seçmeli madde taslakları oluşturulmuştur. Ön test ve son test şeklinde kullanılması amaçlanan, başarı testi ölçeğinde kullanılmak üzere Ülkemizin Kaynakları Ünitesi'nde her kazanımı ve hedefi yoklayacak şekilde toplam 70 maddeden oluşan bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Bu maddeler oluşturulurken ders kitaplarından yararlanılmıştır. Çoktan seçmeli 4 cevap seçenekli ve güvenirliliği yüksek soru türleri tercih edilmiştir. Testin soru dağılımı ünitenin kazanımlarının ünitedeki işleniş süresi ve kavram yoğunluğu göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Ölçek araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra maddenin kapsam geçerliliği sağlamak için maddelerin tutarlılığı, maddelerin biçimsel kurallara uygunluğu, anlatım, anlam ve kapsama uygunluğu, çeldiricilerin ve doğru yanıtların maddeye uygunluğu ve bilimsel açıdan herhangi bir yanlışlığın bulunup bulunmadığı, test ve maddelerin teknik özellikleri bakımından kusurlu olup olmadığına yönelik, uzaman görüşüne başvurulmuştur. Eğitimde ölçme ve değerlendirme ile Ortaokul Sosyal Bilgiler eğitimi alanındaki uzmanların görüşleri çerçevesinde maddelerde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Soru maddeleri Ortaokul 6. Sınıf öğrencilerinin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak dörder seçenekli olarak hazırlanmıştır. Cevap anahtarında arka arkaya üç aynı harfin gelmemesine özen gösterilmiştir. (örnek: AAA, BBB,). Başarı testinin ilk kısmına yönerge koyularak gerekli açıklama yapılmış, olumsuz ifadeler altı çizilerek belirgin hale getirilmiş, sorular koyu siyah tonla, şıkları açık siyah ton ile yazılmıştır.

İlk etapta 70 soru olarak hazırlanan başarı testi, 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Ülkemizin Kaynakları Ünitesini, bir önceki eğitim-öğretim yılında işlenmiş olan Kastamonu il merkezindeki bir ortaokulda 7. Sınıfa devam eden 90 öğrenciye; 2012-2013 eğitim-öğretim yılının birinci dönemi Aralık-Ocak ayı arasında araştırmacının kendisi tarafından uygulanmış ve böylece uygulama neticesinde alınan sonuçlar göz önüne alınarak ölçeğin güvenirlilik ve geçerlilik kontrolleri yapılmıştır. Araştırmanın

pilot uygulama olarak 7. Sınıflara uygulanmasının amacı onların bu konuyu daha önceden işlemiş olmalarıdır. Elde edilen sonuçlar, uzman görüşlerine dayalı olarak testin güvenirlik analizleri ITEMAN Programı ile değerlendirilerek, testin güvenirlik katsayıları (KR-20), testte yer alan her maddenin madde ayırıcılık indeksleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar sonucunda indeksleri 0,20 altındaki sorular, öğrencilere uygulanacak olan başarı testinden çıkarılmıştır (Tekin, 2006). Uzman görüşleri ve madde analizi sonuçlarına göre soru sayısı 30'a düşürülmüştür. Her bir sorunun değeri 3.33 puan olarak 30 soruluk başarı testinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması uzman görüşleri alınarak uygulamaya uygun görüldüğünde, başarı testi 30 soruluk son halini alarak öğrencilere ön test-son test olarak uygulanmıştır.

Tablo 3.3. *Başarı testi güvenilirlik analizi sonuçları*

Madde No	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Yeni Alınacak Değer
1	0.396	0.879
2	0.419	0.878
3	0.342	0.880
4	0.368	0.879
5	0.259	0.882
6	0.457	0.877
7	0.458	0.877
8	0.404	0.878
9	0.505	0.876
10	0.574	0.875
11	0.396	0.879
12	0.419	0.878
13	0.342	0.880
14	0.368	0.879
15	0.259	0.882
16	0.457	0.887
17	0.458	0.877
18	0.404	0.878
19	0.505	0.876
20	0.574	0.875
21	0.396	0.879
22	0.419	0.878
23	0.342	0.880
24	0.368	0.879
25	0.259	0.882
26	0.457	0.877
27	0.458	0.877
28	0.404	0.878
29	0.505	0.876
30	0.574	0.875
Genel Cronbach's Alpha Değeri		**0.882**

3.4. Araştırmanın Uygulama Planı

İlk etapta, araştırmanın problemini tam olarak tanımlayabilmek amacıyla, coğrafi işaretler ve Sosyal Bilgiler öğretimi alanında hazırlanmış olan literatür taraması yapılmıştır. Uygulamanın veri toplama araçları, araç-gereçler ve coğrafi işaretler hakkında yeterli veri toplandıktan sonra çalışmanın uygulanacağı okul, sınıf ve öğrenciler tespit edilmiştir. Uygun okulun tespitinde okulun uygulama için gerekli donanıma sahip oluşuna, okulda bulunan öğrencilerin aynı sosyo-ekonomik düzeyde olmalarına özen gösterilmiştir. Araştırma için tespit edilen iki ayrı sınıfta eğitim görmekte olan 30 tane öğrenci deney grubu, 30 tane öğrenci ise kontrol grubu olarak rastgele seçilmiştir.

Ölçek hazırlama kurallarına bağlı kalınarak hazırlanan başarı testinin soruları, bir önceki sene üniteyi öğrenmiş olan 7. Sınıf öğrencilerine uygulanarak geçerlik ve güvenirliliği ölçülüp, uygulama yapılarak başarı testine son düzenlemeler yapılmıştır.

Uygulamaya başlamadan öncelikle ünitenin kazanımları, içeriği ve coğrafi işaretler için hazırlık yapılmış ünite planlarında belirtilen amaçlar doğrultusunda ders planları hazırlanmıştır.

Grupların hazır bulunuşluk düzeyi dikkate alınarak seçilen deney ve kontrol gruplarına, ön test uygulanmıştır. Ön test uygulaması yapılmadan önce yapılan çalışma hakkında genel anlamda temel teşkil edecek bilgiler verilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi 6. Sınıf Ülkemizin Kaynakları ünitesi, uygulamayı yapan araştırmacı tarafından yüzeysel olarak her iki sınıfta da eşit sürelerde ve aynı ifadelerle anlatılmıştır. Bilgi testleri, kontrol ve deney grubuna esas konu anlatımı yapılmadan, ön bilgilerin ölçülmesi ve eşit seviyelerde olup olmadıklarının tespiti için uygulama yapılmıştır.

Ünitenin işlenişine, MEB mevzuat ve ders planlarında belirtilen zaman diliminde usulüne uygun olarak başlanmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerle, ilgili ünitede yer alan konular Coğrafi işaretlere yer verilmeksizin işlenirken, deney grubundaki öğrencilerle, ilgili ünitede yer alan konular coğrafi işaretlere yer verilerek işlenmiştir.

Uygulama toplamada ünitenin plan dâhilinde işlendiği sürenin iki haftasını kapsayacak şekilde sürmüştür. Uygulama sürecinde tüm çalışmalar, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden destek alınarak araştırmacı tarafından yürütülmüştür.

Araştırmadaki konu anlatımlarının tamamlamasının ardından coğrafi işaret kullanılarak yapılan öğretimin coğrafi işaretlere yer verimden yapılan öğretime nazaran, öğrenci başarısı üzerindeki etkisini tespit etmek ve değerini ölçmek amacıyla her iki çalışma grubuna da son test uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonunda ön test-son test karşılaştırması yapılarak araştırmanın son bölümünde gerekli değerlendirmeye yer verilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Büyük gruplarda alınan puanların değerlendirilmesinde, toplanan verilerin normal dağılıma yakın dağılım gösterdiği kabul edilerek, bu aşıdan parametrik testlerin seçilmesine özen gösterilir. "Araştırma sonucundaki dağılımın, normal dağılımdan aşırı bir sapma göstermediği şeklinde bir varsayımı göz önünde bulunduracak olursak, bunun için grubun 30 ve daha üstü sayıda kişiden oluşması gereklidir." (Büyüköztürk, 2007).

Bu bağlamda araştırmamızda temel aldığımız hem deney hem de kontrol gruplarımız otuzar kişilik eşit seviyelerdeki gruplardan oluşmaktadır. Sonuç itibari ile araştırmamız yukarıda verilen tanımı destekler nitelikte birer çalışma grubuna sahiptir.

Bu çalışmada, uygulanan başarı testlerinden elde edilen verilerin analizinde, "SPSS paket programı" kullanılmıştır. Başarı testi verileri alınarak değerlendikten sonra, "SPSS 16.0" paket programına girilen sonuçlara, veri türüne göre ikili karşılaştırmalarda "t" testi uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının gerek kendi içlerinde, gerekse gruplar arasında farklılaşıp farklılaşmadığına bakabilmek için belirginlik düzeyleri hesaplanmıştır.

Bu hesaplamada gruplar arasındaki puan farkının değişik öğretim yöntemlerinden ve araç gereçlerden ileri gelip gelmediğinin belirlenmesinde t testinden yararlanılmış

olup, t testi ölçme aracından elde edilen verilerin yorumlanmasında anlamlılık düzeyi 0,05 alınmıştır.

Aynı zamanda deney ve kontrol gruplarının “Akademik Başarı Testi” puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğini incelemek için “Kolmogrow-Smirnov” testi ile analiz yapılmış her iki grubun ön test ve son testine ilişkin akademik başarı testi puanlarının normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Yani; parametrik veya parametrik olmayan testlerden hangisinin kullanılacağına belirlemek için ilişkin normallik dağılım analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda başarı testi verilerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle elde edilen veriler için t testi kullanılmıştır. Elde edilen analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde, sırasıyla araştırmanın problemine ilişkin akademik başarı durumu test etmek için, verilerin istatiksel çözümlenmeleri ile elde edilen bulgular, tablolar şeklinde sunulmuş ve buluna bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Araştırma bulguları, araştırma sürecinde çalışan iki gruptan (6-A kontrol grubu ve 6-D deney grubu) elde edilen bilgiler doğrultusunda yorumlanmıştır.

4.1.1. Çalışma Grubunun Kişisel Bilgileri ile İlgili Bulgular

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel bilgilerini, cinsiyet ve sınıf değişkeni oluşturmaktadır. Bu bölümde araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin; cinsiyet ve sınıf değişkenlerine ilişkin dağılımı Tablo 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. *Uygulama yapılan ortaokuldaki deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımı*

GRUPLAR	SINIF	KIZ	ERKEK	TOPLAM
Kontrol Grubu	6-A	15	15	30
Deney Grubu	6-D	14	16	30
TOPLAM	6-A/D Sınıfları	29	31	60

4.1.2. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında coğrafi işaretlere yer verilerek dersin işlendiği deney grubu ile coğrafi işaretlere yer verilmeden dersin işlendiği kontrol grubunun ön test sonuçları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını uygulama öncesinde "t testi" ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları, Tablo 4.2.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.2. *Uygulama yapılan ortaokuldaki deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön testi puanına ilişkin bağımsız gruplarda "t testi" sonuçları.*

Grup	**N**	**X**	**S**	**sd**	**t**	**p**
Deney Ön Test	30	54,91	5,29	58	0,508	,614
Kontrol Ön Test	30	54,12	5,71			

p>.05

Tablo 4.2.'de de görüldüğü üzere deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerine uygulanan akademik başarı testinin ön test sonuçları incelendiğinde arasında manidar (anlamlı) bir fark bulunmamaktadır. (t=0,508, p>.05). Bu duruma göre deneysel işlem sürecine başlamadan önce akademik başarı açısından deney ve kontrol grupları arasında başarı yönünden anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir.

4.1.3. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan kontrol grubunun (Coğrafi İşaretlere yer verilmeden ders işlenen grup) ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında manidar bir fark olup olmadığına yönelik uygulamadan önce yapılan ön test değerleri ile uygulama yapıldıktan sonra alınan son test değerlerinin veri sonuçları "t testi" ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar 4.3.'te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Uygulama yapılan ortaokuldaki kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanına ilişkin (bağımlı gruplarda) t-testi sonuçları.*

Grup	**N**	**X**	**S**	**sd**	**t**	**p**
Kontrol Ön Test	30	54,12	5,71	58	-7,567	,000
Kontrol Son Test	30	61,73	2,33			

p<.05

Tablo 4.3.'te görüldüğü üzere kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarı testinin ön test ve son test puanları arasında manidar bir fark olduğu gözlenmiştir. (t=-7,567,p<.05).kontrol grubunun ön test puanı X=54,12 iken son test puanı X=61.73 olmuştur. Bu duruma göre kontrol grubuna coğrafi işaretlere yer verilmeden işlenen derste öğrencilerin Ülkemizin Kaynakları ünitesine ilişkin öğrenmelerine anlamlı etkisinin olması var olan/uygulanan öğretimin etkili olduğunu ortaya koymuştur.

4.1.4. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan deney grubunun (Coğrafi İşaretlere yer verilerek ders işlenen grup) ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına yönelik olarak, uygulamadan önce yapılan ön test değerleri ile uygulama yapıldıktan sonra alınan son test değerlerinin veri sonuçları "t testi" ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar tablo 4.4 'te verilmiştir.

Tablo 4.4. *Uygulama yapılan ortaokuldaki deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanına ilişkin (bağımlı gruplarda) t testi sonuçları*

Grup	**N**	**X**	**S**	**sd**	**t**	**p**
Deney Ön Test	30	54,91	5,29	58	1,203	,000
Deney Son Test	30	67,23	3,56			

p<.05

Tablo 4.4.'te görüldüğü üzere deney grubundaki öğrencilerin akademik başarı testinin ön test ve son test puanları arasında manidar bir fark olduğu gözlenmiştir. (t= 1,203, p<.05). Deney grubunun ön test puanı X= 54.91 iken son test puanı X= 67,23 olmuştur. Buna göre deney grubuna uygulanan coğrafi işaretlere yer verilerek dersin İşlenmesi öğrencilerin Ülkemizin Kaynakları Ünitesine ilişkin öğrenmelerine anlamlı etkisinin olması öğretimin etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Ancak t testi puanları dikkate alındığında deney grubunun t testi puanının (t=1,203, p<.05) kontrol grubundakinden (t=-7,567, p<.05) daha büyük olması öğretimin öğrencilerin başarısını daha destekleyici olduğunu göstermektedir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamalarının (x=67,23) kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamalarından büyüktür.(X=61,73).

4.1.5. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan coğrafin işaretlere yer verilerek dersin işlendiği deney grubu ile coğrafi işaretlere yer verilmeden dersin işlendiği kontrol grubuna ait son test sonuçları arasında anlamlı farkın olup olmadığına yönelik olarak uygulamalar yapıldıktan sonra alınan son test değerlerinin veri sonuçları t testi ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Tablo 4. 5.'da verilmiştir.

Tablo 4.5. *Uygulama yapılan ortaokuldaki deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanına ilişkin (bağımsız gruplarda) t- testi sonuçları.*

Grup	**N**	**X**	**S**	**sd**	**t**	**p**
Deney Son Test	30	67,23	3,56	58	,094	,000
Kontrol Son Test	30	61,73	2,33			

P<.05

Tablo 4.5. incelendiğinde; akademik başarı testi son test puanlarına göre deney grubunun ortalamasının, kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Deney Grubu öğrencilerinin akademik başarı puanının ortalaması (X= 67,23), kontrol grubu öğrencilerine (X=61,73) kıyasla daha yüksektir. Deney ve kontrol gruplarının arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. (p<05).

V. BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizin Kaynakları Ünitesi'nde, coğrafi işaretlere yer verilerek işlenen dersin, öğrencilerdeki akademik başarıya olan etkisi, araştırmadan elde edilen bulgu ve neticeler ışığında değerlendirilerek, daha önceden yapılmış olan çalışmalarla karşılaştırılıp, çıkan sonuçlar tartışılacaktır.

Tüm çevreler tarafından kabul edildiği gibi, gelişen teknoloji, hızla gelişen ve değişen Dünyamız, her geçen gün beraberinde karmaşık sorunları ve buna bağlı olarak da çeşitli ihtiyaçları beraberinde getirmektedir.

Her bilim dalında olduğu gibi, sosyal bilimlere de bireylerin ihtiyaçları ile toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada, insanlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma konusunda büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu anlamda Sosyal Bilgiler bu sorumlulukları yerine getirme konusunda disiplinler arası ve çok yönlü bir yaklaşım izleyerek, kişilere belli bilgi edinme yollarını ve belli becerileri kazanma amaçlarına öncelik vermektedir (Dönmez, 2003: 40).

Bilimde ve teknolojideki gelişmeler, medyanın hayatımıza yön verecek kadar önemli bir yere sahip olması, maddi ve manevi kültürün hızla değişiyor olması sonucunda sahip olduğumuz değer ve kültür birikimlerinin unutulmaya yüz tutmasını engellemek ve gelecek kuşaklarımıza kültürümüzü aktarmak Sosyal Bilgiler eğitiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu sebeple Sosyal Bilgiler eğitiminde kültürümüze, değerlerimize, geçmişten gelen varlıklarımıza yer vermeliyiz. Bu bağlamda coğrafi işaretler konusu da Sosyal Bilgiler dersi kapsamında geleceğimizi geçmişten aldıkları birikim ve kültürle oluşturacak kuşaklarımıza öğretilmesi gereken bir konudur. Bu konu üzerinde yapılmış olan çalışmamızda biz coğrafi işaret konusunu eğitimde bu konuyla ilgi olan Ülkemizin Kaynakları ünitesi kapsamında ele almaya çalıştık. Daha önceden yapılan çalışmalar incelendiğinde

coğrafi işaretlerin turizm, ticaret, ekonomi, hukuk ve gastronomi gibi alanlarda çalışmalar olduğu fakat eğitim alanında bu tarz bir çalışmaya yeterince yer verilmemiş olması bu alanda bir eksikliğin olduğunu göstermiştir. Böylece coğrafi işaretler konusu ilgili ünite ile ilişkilendirerek araştırmaya zemin hazırlanmıştır. Coğrafi işaretler kullanılarak işlenen Ülkemizin Kaynakları ünitesi ile coğrafi işaretlere yer verilmeden ele alınan deney ve kontrol gruplarının oluşturduğu grupları karşılaştırarak, sonuca varılmaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen sayısal verilere dayalı sonuçlar şöyledir.

Tablo 4.5.'den anlaşılacağı üzere coğrafi işaretlere yer verilen deney grubundaki öğrencilerin akademik başarı testinin ön test ve son test puanları arasında manidar bir fark olduğu gözlenmiştir. (t= 1,203, p<.05). Deney grubunun ön test puanı X=54.91iken son test puanı X=67.23olmuştur. Buna göre deney grubuna uygulanan coğrafi işaretlere yer verilerek anlatılan Ülkemizin Kaynakları Ünitesine ilişkin öğrenmelerine anlamlı etkisinin olması öğretimin etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ancak t testi puanları dikkate alındığında coğrafi işaretler kullanılarak öğretim yapılan deney grubunun t testi puanının (t=1,203, p<.05) coğrafi işaret kullanılmadan öğretimi yapılan kontrol grubundakinden (t=-7,567,p<.05) daha büyük olması, coğrafi işaret kullanımın öğrencinin başarısını daha destekleyici olduğunu göstermektedir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin son test puanları (X=67,23) kontrol grubundaki öğrencilerin son test puanlarından büyüktür(X=61.73). Bu durum, coğrafi işaretler kullanılarak işlenilen dersin öğrencilerdeki akademik başarı düzeylerini olumlu yönde arttığını göstermektedir. Coğrafi işaretler konusu eğitim alanında daha önce yeterince bir araştırmaya konu olamadığı için, bu alanda farklı bilim dallarında yapılan çalışmalarla karşılaştırmalar yapılmıştır.

Coğrafi İşaret alanında yapılan araştırmalara değinecek olursak; Dal (2001) tarafından yapılan "Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de Coğrafi İşaretler" adlı çalışmada, coğrafi işaret kavramının ve tescil sürecinin Avrupa ve Türkiye'deki tarihi gelişimini değerlendirilerek coğrafi işaretlerin hukuksal boyutu ele alınmıştır.

Bu çalışmada coğrafi işaretlerin özelliğini taşıdıkları yörenin kültürünü yansıtmaları o yöreye özgün olmaları ve karakteristik özellik taşımaları sebebiyle yöreye

kazandıracakları maddi manevi değerler bütünün kanunlar ile korunması ve güvence altına alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Özgür (2011), ve Tuncay(2009), tarafından hukuk alanında coğrafi işaretler konusunda çalışmalar yapılmış olup, coğrafi işaretlerin korunması, Avrupa Birliği ve Türkiye'de uygulanan hukuki çerçeveye değinilmiştir.

Oğuz (2016) tarafından yapılan çalışmada ise; coğrafi işaretlerin Turizm boyutunda ele alınmış olup, tescilin turizme kazandıracağı pozitif etkiye vurgu yapılmış, coğrafi işaret kavramının daha çok kullanılmasına özen gösterilmesi gerektiği, bu şekilde coğrafi işaret kavramının bilinirlik düzeyinin artacağı belirtilmiştir. Yerel ürünlerin tanıtımına yoğunluk verilmesi gerektiği ve bu tanıtımlar için festivaller yapılması yani farkındalık yaratılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yöresel ürünlerinin bilimsel tanımında, hem doğal kaynaklardan (toprak, iklim, bitkiler ve hayvanlar), insanların deneyimi ve zekâsından ve de üreticiler ve kamu güçlerince düzenlenen kolektif eylemden kaynaklanan bir ilerleme tespit edilmiştir. Böylece yöresel ürünler, kültürel mirası canlandırarak toplum, ekonomi (hem tarım alanında, hem kırsal alanlar ile tarım, gıda, el sanatları ve turizm alanında katma değer ve istihdam yaratarak) ve çevre üzerinde çift nitelikli özgüllük ve özgünlük sunmaktadır (Tekelioğlu, Tozanlı, Çağatay; 2012).

Yerel değerlerin coğrafi işaretlerle koruma altına alınması, hem ürünlerin korunması hem de tüketicilerin ürüne olan güvenilirlikleri açısından önemli bir durumdur. Coğrafi işaret kavramının tam olarak bilinememesi sadece ürünü yöresel bir değer olarak algılanmasına sebep olmakta ve diğer yerel değerlerin de gelişimini engellemektedir (Oğuz, 2016).

Gündeğer (2014), tarafından turizm alanında bir çalışma yapılmış olup; coğrafi işaretlerin bölgesel turizmin gelişmesine olan katkısına dikkat çekilmiştir.

Başaran (2016), tarafından ekonomi alanında yapılan çalışmada; araştırma kapsamında, yerel ekonomilerin canlanması ve kaybolan kültürel değerlerin gün yüzüne çıkarılarak yaşatılması adına coğrafi işaret kavramına dikkat çekilmiş olup,

coğrafi işaretin yaratacağı pozitif dışsallıklar konusunda beklenilen seviyenin yakalanamamış olması, üreticiler, birlikler ve kurumlar arası koordinasyon eksikliğinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ülke tanıtımı açısından stratejik role sahip ve sayısı oldukça fazla olan geleneksel ürünler için uygulamada yaşanan denetim eksikliği ve coğrafi işaret logosunun sadece resmi evrak üzerinde kalması olmak üzere bu alandaki tüm yasal düzenlemelerin yenilenmesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Şentürk (2011) ve Kan (2011), tarafından ekonomi alanında araştırmalar yapılmış; Coğrafi İşaretlerin kırsal kalkınma ve ekonomik kalkınmaya etkileri üzerinde durulmuştur.

Demirer (2010), tarafından ekonomi alanında Coğrafi İşaretlerin yöresel ürün olarak değerlendirilmesi ele alınmıştır.

Yürekli (2015), tarafından işletme alanında yapılan çalışmada; Türk Patent Enstitüsü tarafından tescile konu olan coğrafi işaretlerden, gıda kapsamında değerlendirilen ürünlerin tescil belgelerinin incelenerek, tescil sürecinde yaşanan sorunların belirlenmesi ve öneriler geliştirilmesi üzerinde durulmuş olup, tescillenme sürecinde yaşanan aksaklıkları giderilmesi adına önerilerde bulunulmuştur.

Bulut (2013), tarafından coğrafya alanında yapılan araştırmada ise; Dünya nüfusunun önemli bir bölümünün kırsal alanlarda yaşamaktadır. Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve çevrenin korunması gerekliliği, kırsal kesim ile kentler arasındaki gelir düzeyi farklılığı, yaşam koşulları açısından kentler lehine önemli farklar oluşması ve bu farkların giderek derinleşmesi gibi nedenler, kırsal kesimin kalkınmasını hızlandıracak yeni model ve yaklaşımların sürekli olarak gündemde kalmasına yol açmıştır (Bakırcı, 2007). Bu alanda pek çok çalışma yapılmış fakat geneli makro ölçekte olup istenilen sonuca ulaşmamıştır. Diğer taraftan kırsal kalkınmada, bir yörenin sahip olduğu potansiyelin doğru şekilde değerlendirilmesi ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı da önem taşımaktadır. Bundan dolayı, bir yörenin coğrafi koşullarının sunduğu olanaklara bağlı olarak üretimi yapılan ve o yöreyle özdeşleşen ürünlerin kırsal kalkınmada etkin bir şekilde kullanılması, sahip

olunan potansiyelin değerlendirilmesinde büyük rol oynar. Özellikle gelişmiş ülkelerde kırsal kalkınma yerel şartlara göre gerçekleştirilir ve standart yaklaşımlar yerine alanın özelliğini dikkate alan stratejiler geliştirilir(Başıbüyük, 2004). Bu çerçevede yerel ve bölgesel ürünler kırsal kalkınmanın sağlanması bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Doğan (2015), tarafından yapılan "Coğrafi İşaret Korumasının Gelişmekte olan Ülkeler İçin Önemi" adlı çalışmada; coğrafi işaretlerin Türkiye'de yapılan çalışmalarda kırsal kalkınmaya ve bölge ekonomisine olan katkıların kesin olarak tespit edilemiyor olduğu gözlenmektedir (Kan, 2011; Nizam, 2011; Demirer, 2010; Orhan, 2010; Gönenç, 2007). Buna yol açan nedenler Orhan (2010)'a göre coğrafi işaretler konusunda üretici ve tüketicilerin bilgi yetersizliği ve uygulamada görülen eksikliklerdir. Ancak çalışmaların tümünde olduğu gibi coğrafi işaretlerin bölge ekonomisine sunabileceği potansiyel yadsınamaz düzeydedir. Bu potansiyeli etkin bir araca dönüştürmek ise üreticiler arasında örgütlenme, koordinasyon, bilgilendirme, veri tabanı oluşturma, ulusal ve uluslararası tanınırlığın arttırılması ve güçlü bir denetim mekanizmasının kurulmasını gerektirmektedir (Kan, 2011).

Özetle; yukarıda açıklanan çalışmalarda, araştırmacılar tarafından da desteklenen ortak payda coğrafi işaretlerin etkin korunmasıyla özellikle kırsal kesimde ekonomiye büyük katkı sağlayacağı dile getirilmiş çalışmamızın çıkış noktası olan coğrafi işaretlere farkındalık yaratılması ve bu konuda insanların bilinçlendirilmesine vurgu yapılmıştır.

Toklu, Ustaahmetoğu, Küçük (2016) tarafından yapılan çalışmada coğrafi işaretlerin ekonomiye olan katkısının yanı sıra kültür ve geleneğe olan katkısına değinilmiştir. coğrafi işaretli ürünler sayesinde yüzyıllar öncesine dayanan geleneksel üretim yöntemleri ve bilgiler nesilden nesile aktarılarak bölgenin kültürel varlığı korunmaktadır. Günümüzün büyük işletmelerinde yeni üretim teknikleri ve yeni bilgiler daha etkinken, coğrafi işaretler ile korunmuş ürünler için eskiye dayanan bilgiler ve geleneksel üretim yöntemleri daha önemlidir (Gökovalı, 2007). Coğrafi işaretlerle ilgili bölgenin kültürel varlığını korurken, tüketici ile üretici arasında da bilginin ve kültürün paylaşılmasına imkân sağlayarak bölgesel kimliğin oluşmasında

da söz sahibidir. Böylece tüketiciler sadece satın aldıkları ürün hakkında değil, o yörenin kültürel değerleri hakkında da bilgi sahibi olurlar (Tepe, 2008).

Tanrıkulu(2012), tarafından yapılan çalışmada; Coğrafya ve kültür birbirlerinden etkilenen ve diğer bilim dallarını da etkileyen bir güce sahiptir. Herhangi bir doğal çevrede kültür ve sanat ürünlerinin ortaya çıkarılması, değerlendirilmesi, korunması, coğrafya ile kültür arasındaki ilişkinin boyutu, ancak kültürel coğrafya yaklaşımları ile açıklanabilir. Bir yöreyi diğerlerinden farklı yapan coğrafi işaretlerin hem belirlenmesi hem tanımlanması hem de korunmasının sağlanmasında, hangilerinden ne şekilde yararlanılacağı ve hangi amaçla kullanabileceğinin saptanmasında kültürel coğrafyaya önemli görevler düşmektedir. Yöresel değerleri ekonomiye kazandıran ve daha da önemlisi bunları yaşatarak gelecek nesillere aktarmayı sağlayan coğrafi işaretler önemli bir sınaî mülkiyet hakkıdır.

Çalışmanın genel itibari ile sonucuna bakacak olursak; coğrafi işaretlerin Ülkemizin Kaynakları ünitesinin konularının öğrenilmesinde etkili olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak coğrafi İşaret kavramının öğrencilerin Ülkemizin Kaynakları ünitesinde hali hazırda bildikleri kavramlara farkındalık yaratarak coğrafi işaret kavramına dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Söz konusu ünite gerek kazanımları gerekse hedef ve kazandırmak istediği hedef davranışları ile coğrafi işaretler konusunu destekler niteliktedir.

ÖNERİLER

Araştırmanın kapsamlı olarak ele aldığı konuların sonuçları doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizin Kaynakları ünitesinin öğretiminde, coğrafi işaretlere yer verilerek işlenmesinin, coğrafi işaretlere yer verilmeden işlenmesine göre daha verimli olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler göz önünde bulundurularak aşağıdaki tespit ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

Bireyin gelişmesi değişmesi demek toplumun gelişmesi değişmesi demektir bu da insanların sosyal ve fiziki ihtiyaçlarının artmasıyla üretimi artırmaktadır. Üretimin artması beraberinde doğal kaynaklara olan ihtiyacı tetiklemekte insanlığı çeşitli arayışlara yöneltmektedir. Bu arayışlar bazen etrafımızda var olan doğal güzellikleri fark etmemizi sağlar ve bize yeni imkânlar sunar. Coğrafi işaretler de aslında bize tam da bu noktada yol gösterici olmaktadırlar. Yaşadığımız yerin imkânlarının farkında olarak bu farkındalığı lehimize çevirme fırsatı sağlarlar.

Coğrafi işaretler sayesinde sanayideki yeniliklerin, buluşların, yeni tasarımların ve özgün çalışmaların ilk uygulayıcıları adına veya ticaret alanında üretilen ve satılan malların üzerindeki üreticisinin veya satıcısının ayırt edilmesini sağlayacak işaretlerin sahipleri adına kayıt edilmesini sağlar. Böylece ilk uygulayıcılarının ürünü üretme ve satma hakkına belirli bir süre sahip olmalarını sağlayan gayri maddi haklar oldukları için coğrafi işaretler hakkında bilgi sahibi olmalı ve sahip çıkmalıyız.

Hızla gelişen ve değişen dünyamız, her geçen gün beraberinde karmaşık sorunları ve buna bağlı olarak da çeşitli ihtiyaçları beraberinde getirmektedir. Her bilim dalında olduğu gibi, sosyal bilimlere de bireylerin ihtiyaçları ile toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada, insanlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma konusunda büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu anlamda Sosyal Bilgiler dersi bu sorumlulukları yerine getirme konusunda disiplinler arası ve çok yönlü bir yaklaşım izleyerek, kişilere belli bilgi edinme yollarını ve belli becerileri kazanma amaçlarına öncelik vermektedir.

Bilimde ve teknolojideki gelişmeler, medyanın hayatımıza yön verecek kadar önemli bir yere sahip olması, maddi ve manevi kültürün hızla değişiyor olması sonucunda sahip olduğumuz değer ve kültür birikimlerinin unutulmaya yüz tutmasını engellemek ve gelecek kuşaklarımıza kültürümüzü aktarmak sosyal Bilgiler eğitiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu sebeple Sosyal Bilgiler eğitiminde kültürümüze, değerlerimize, geçmişten gelen varlıklarımıza yer vermeliyiz. Bu bağlamda coğrafi işaretler konusu da sosyal Bilgiler Dersi kapsamında geleceğimizi geçmişten aldıkları birikim ve kültürle oluşturacak kuşaklarımıza öğretilmesi gereken bir konudur.

Coğrafi işaretler konusuna baktığımızda Ülkemizin Kaynakları Ünitesi kazanımları doğrultusunda paralellik göstermekte ve konuyla bütünlük sağlamaktadır. Söz konusu ünitenin kazanımlarına yer verilerek coğrafi işaretlerin eğitimle olan ilişkisine ve bu ilişki ışığında neden Sosyal Bilgiler eğitiminde yer alması gerektiğine açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda; ilk kazanımda yer alan ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir. Yani coğrafi işaretlerin birer kaynak olduğunu bilir ve ekonomik faaliyetlere yön veren, yeni iş ve istihdam olanakları sağlayan bir fırsat olarak değerlendirmesine olanak sağlar. Kırsal kesimde kalkınma planlarına dâhil edilebilir. Doğru ve etkili kullanıldığında gelir getirisi yüksek bir mecraya dönüşebilirler. Şu dönemlerde Taşköprü'de kurulum aşaması devam eden sarımsak işleme tesisleri gibi birçok yörede yatırım olanakları sağlanabilir. Buradan hareketle ekonomiye olan katkısını göz önünde bulundurarak eğitimde kendilerine yer edinmeleri de yadsımaz bir gerçektir.

Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım, pazarlama ve proje önerilerinin tasarlanması, coğrafi özellikten dolayı tescil almış bir ürünle bağdaştırılabilir. Afyon yöresinde çıkarılan mermerin Türkiye'nin hiçbir yerinde aynı kalitede olmayışı coğrafi özellikten kaynaklanan bir durum olmakta ve Afyon mermeri mahreç işareti türü ile tescil almaktadır. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin coğrafi özelliklere göre proje ve yatırım önerileri sunmalarına olanak sağlamış olabiliriz.

Vatandaşlık sorumluluğu bilen, vergi vermenin önemi ve bilincine sahip öğrenciler yetiştirmek onların geçmişine bağlı fakat yeniliklere açık, özgün olmalarına fırsat vererek birer bilinçli birey yetişmek demek bilinçli bir tüketici yaratmak amacıyla çevresindeki fırsatlara açık olmalarını sağlar bu da kazanımı destek niteliktedir.

Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına olan etkilerinin farkında olan birey coğrafi işaretlerin doğal kaynaklardan beslendiğinin farkına varır ve bilinçsiz tüketimleri sonucunda insan yaşamının karışılacağı olumsuzların neler olabileceğini öngörür.

Nitelikli insan çevresindeki farklılıkları bilir ve buna göre hareket ederek, çevremizde sahip olduğumuz fırsatları lehimize çevirerek bunlar üzerinden ekonomiye, tarıma, ticarete, turizme katkıda bulunabilir. Örneğin Gaziantep'te bakır işletmeciliğinin tescilli bir ürün olduğunu bilmek ve bunu iş fırsatlarına çevirmenin ekonomiye, turizme katkıları olacak ve yaşanılan yerde kalkınmayı olumlu etkileyecektir.

İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştıran birey, çevresine kayıtsız kalmayan ve dolayısıyla eğitimin de bir ilkesi olan yakından uzağa ilkesiyle de açıklanabileceği üzere meslek seçerken çevresine yani sosyal koşullarına göre hareket edecektir. Mesleklerimizi seçerken çevremizde var olan kaynakların, imkânların etkisi büyüktür ve bize yol gösterici olurlar. Mesela Denizli'de yaşayan bir bireyin meslek olarak turist rehberliği seçmesinde Denizli Traverteninin tescilli bir ürün oluşunu yani bilinen farkında olunan bir değer oluşunu ekonomiye katkıya çevirirken ve çevresine duyarsız kalmayan ve çevresindeki olanaklardan faydalanan bilinçli nesillerin yetişmesi demektir.

Sonuç olarak; Ülkemizin Kaynakları Ünitesi kazanımları tek tek ele alınıp değerlendirildiğinde coğrafi işaretlerin bu ünitedeki yeri ve önemini görebilmekteyiz. Biz de bu fikirden yola çıkarak coğrafi işaretler konusu araştırmamıza konu olarak seçilip, eğitim kapsamında akademik başarıya etkisinin olup olmadığı hakkında değerlendirmeye çalışılmıştır. Çalışmadan ortaya çıkan sonuçlara göre coğrafi işaretlerle ders işlenmesi akademik başarıyı belirgin olarak artırmaktadır. Farklı

alanlarda kendisine yer bulmuş olan coğrafi işaretler konusunun özellikle eğitim alanında da değerlendirilmesi gerekmektedir. Doğal kaynakların korunması ,bilinçli üretim ve tüketimin desteklenmesi ve böylece çevre ve ekonomi okur yazarlığı olan bir neslin yetiştirilmesinde coğrafi işaretler konusunun katkısı olacaktır. Çünkü eğitim, diğer bütün alanlara ev sahipliği yapabilen, çalışmalara zemin hazırlayabilen geniş bir yelpazeye sahiptir. Tümden gelim ilkesinden hareketle yola çıkacak olursak coğrafi işaretler ilk etapta Sosyal Bilgiler, Coğrafya derslerine konu olarak eklenmeli ve Sosyal Bilgiler Ülkemizin Kaynakları Ünitesi'nde kendisine yer verilmelidir.

Ekonomi, Tarım, Ticaret, Hukuk, Gastronomi birçok alanla ilişkisi bulunan bir konunun Sosyal Bilgiler gibi disiplinler arası etkileşimi fazla olan bir derste mutlaka yeri olmalıdır. Buradan hareketle; Sosyal Bilgiler dersinde öğretilen konuların verimli bir şekilde öğrencilere aktarılması ve ülkesinin tarihi ve içinde yaşadığı coğrafyayı iyi bilen, gelenek göreneklere, kültürüne sahip çıkan, bilinçli nesiller yetiştirme görevini üstlenen öğretmenlerimize de görevler düşmektedir. Aynı zamanda üniversitelerin Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi bölümlerinden mezun olan öğretmenler (değişik birimlerde çalışan coğrafyacılar) birer gönüllü coğrafi işaret avcısı olarak çalışmalı, tespit ettikleri coğrafi işaretler konusunda girişimlerde bulunmalı ve yetkilileri bilgilendirmelidir. Böylece, coğrafi işaretlerin yukarıda tek tek bahsettiğimiz katkılarının artması ve kendisine daha fazla yer edinerek bahsi geçen birçok alana faydalı olması sağlanmalıdır. Bu sebeplerden dolayı araştırmanın, coğrafi işaretlerin Sosyal Bilgiler dersine konu olarak eklenmesi ve bu alanda farkındalık yaratarak ve yeni yapılacak olan araştırmalara bir kaynak olacağı inancındayız.

KAYNAKLAR

Açıkgöz, Ü. K. (1996). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed: Tay, B. Öcal, A.) Ankara: Pegem Akademi.

Açıkgöz, Ü. K. (2003). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed: Tay, B. Öcal, A.) Ankara: Pegem Akademi.

Addor, F., Thumm, N., & Grazioli, A. (2003). 'Geographical Indications: Important Issues for Industrialized and Developing Countries', *The IPTS Report, 74,* 24-31.

Adıgüzel, G. (1979).*İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim*. İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.

Alıcıgüzel, İ. (1979). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Mafran, M) Ankara Pegem Akademi Yayınları.

Armstrong, D. G. (1980). *Social Studies in Secondary Education*. New York: Collier Macmilan Co., Inc.

Aykaç, N., Aydın, H. (2006). *Öğrenme-Öğretme Sürecinde Planlama ve Uygulama.* Ankara: Naturel Yayıncılık.

Aykaç, N.(2009). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Dönmez, C., & Yazıcı, K.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Bakırcı, M. (2007). *Türkiye'de Kırsal Kalkınma Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar,* Ankara*:* Nobel Yayın Dağıtım.

Barr, R., & Barth, J. L. (1978). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Dönmez, C.& Yazıcı, K.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Barth, J. L., & Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler*. Ankara: Yök/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi.

Başaran, D. (2016).*Kırsal Kalkınmada Coğrafi İşaretlerin Etkisi, Gaziantep-Siirt ili örneği.* Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Başıbüyük, A. (2004). Coğrafi Açıdan Türkiye'de Kırsal Kalkınma Sorunu. *Doğu Coğrafya Dergisi, 9* (12).

Bilen, M. (2010*). Sosyal bilgiler öğretimi*. (Ed: Dönmez, C., & Yazıcı, K.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Bilgili, A. S. (2008). *Sosyal Silgiler Öğretimi*. (Ed: Dönmez, C., & Yazıcı, K.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Binbaşıoğlu, C. (2005). *Türk Eğitim Düşüncesi Tarihi*. Ankara:Anı Yayıncılık.

Bloom, B. (1979). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Tay, B. & Öcal, A.) Ankara. Pegem Akademi.

Bulut, A. (2013) *Coğrafi İşaretler Kırsal Kalkınma; Ezine Peyniri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Büyükkaragöz, S. S., & Çivi, C. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Safran, M) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Büyüköztürk, İ. (2007). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2016). *Deneysel Desenler Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi* (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Can, G. Yaşar, İ., & Sözer, E. (1988). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1995). *T.C. Resmi Gazete*, 22326, 27.06.1995.

Cooper, H. (1992). *The Teaching of History: Studies in Primary Education*. David Fulton. London.

De Bono, E. (1980). *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed: Sever R). Ankara: Nobel Akademik Yayınları.

Demirbaş, N., Oktay, D., & Tosun, D. (2006). AB Sürecindeki Türkiye'de Gıda Güvenliği Açısından Geleneksel Gıdaların Üretim ve Pazarlaması. *Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, *10*(3-4): 2-7.

Demirel, Ö. (1996). *Genel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Usem Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2000*). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler* Öğretimi (Ed:Tay, B, & Öcal A). Ankara: Pegem Akademi.

Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan Uygulamaya Öğrenme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. Geliştirilmiş 10.Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirel, Ö. vd., (2007*). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar -1* (Ed: Turan R., Sümbül, A. M., & Akdağ, H.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Demirer, R. (2008). *Küreselleşme Sürecinde Yöresel Ürünler ve Tanıtımı.*

Doğanay, A. (2008*). Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Dönmez, C., & Yazıcı, K.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Doğanay, A. (2002). *Sosyal Bilgiler Öğretimi.* (Ed: Safran, M). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Dönmez, C. (2003), *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu.* (Ed. Cemalettin Şahin). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Dönmez, C., & Yazıcı, K. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Dönmez, C & Yazıcı, K.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Escudero, S. (2001). *İnternatıonal Protection of Geographical Indications and Developing Contries, Trade –Related Agende, Development and Equity*, Working Papers 10 July .

Gökovalı, U. (2007). *Coğrafi İşaretler ve Coğrafi İşaretlerin Ekonomik Etkileri*.

Gökovalı, U. (2011). *Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları ve Firmalar için Önemi.* Ankara Sanayi Odası Yayın Organı ASOMEDYA, (Ocak-Şubat), 51-61.

Gökovalı, Ü. (2007). Coğrafi İşaretler Ekonomik Etkileri Türkiye Örneği. *İktisadi İdari Bilimler Dergisi, 21*(2).

Gönenç, S. (2007). Coğrafi İşaretlerin Koruyucu Mekanizmasını Engelleyen Faktörler. *Gıda Mühendisliği Dergisi. TMMOB Yayını, 25*, 45-54.

Güngördü, E.(2001*). Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Ed: Sever, R.) Ankara: Nobel Akademik Yayınları.

http://online.turkpatent.gov.tr

info@tpe.gov.tr

Kan, M. (2008). Kırsal Ekonominin Canlanmasında ve Yerel Sahiplenmede Coğrafi. *U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 22* (2) *57-66.*

Kan, M. (2011). *Yerel Düzeyde Ekonomik Kalkınmada Coğrafi İşaretlerin Kullanımı ve Etkisi: Akşehir Kirazı Araştırması*. Basılmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kan, M. (2012). Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanaklar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,14* (22): 93-101.

Kan, M., & Gülçubuk, B. (2008). *Kırsal Ekonominin Canlanmasında ve Yerel Sahiplenmede Coğrafi İşaretler.* VIII. Tarım Ekonomisi Kongresi Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, 25-27 Haziran 2008 Bursa.

Kan, M., Gülçubuk, B., Kan, A., & Küçükçongar, M. (2010). Coğrafi İşaret Olarak Divle Tulum Peyniri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 12 (19):15-23.*

Karaahmet, E. (1995). *Bilgi Kaynağı Olarak Patentler Markalar.* Türk Patent Enstitüsü Türk Kütüphaneciliği.

Karakuzu Baytan, D. (2005). *Fikri Mülkiyet Hukuku Kavramlar*. Ankara

Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar-Ülkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kayri, M. (2009). Araştırmalarda Gruplar Arası Farkın Belirlenmesine Yönelik Çoklu Karşılaştırma (Post-Hoc teknikleri). *Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.*

MEB, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Klavuzu.* Ankara: MEB Yayınları.

Meral, Y. (2013). *Kahramanmaraş Kent Merkezinde Coğrafi İşaretli Ürünlere İlişkin Tüketici Tercihleri: Gemlik Zeytini Örneği.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.

OECD, (1994). *The Measurement of Scientific and Technological Activities: Using Patent Data as Science and Technology Indicators Patent Manual 1994,* OECD/GD (94)114, Paris.

Oğuz, O. (2016). *Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde Coğrafi İşaretlerin Kullanımı (Siirt İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.

Orhan, A. (2010). Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde "Coğrafi İşaretlerin" Kullanımı: İzmit Pişmaniyesi Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 21*(2), *243-254.*

Öztürk, C., & Dilek D. (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1* (Turan, R. Sümbül, A. M. & Akdağ, H.), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Öztürk, C. (2009). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. (Ed: Öztürk C). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2003). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1* (Ed: Turan, R. Sümbül, A. M. & Akdağ, H.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Savege, T. V., & Armstrong, D. G. (1996). *Effective Teaching in Elementary Social Studies.* Third Edition. USA: Prentice Hall.

Sönmez, V. (1998). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayınları.

Şentürk, B. (2011). *Coğrafi İşaretlerin Ekonomik Etkileri: Mikro ve Makro Açıdan bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Şimşek, N., Aydınözü, D., & İbret, B. Ü. (2009). Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Müfettiş Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi.*

Tanrıkulu, M. (2012). Türkiye'de Coğrafi İşaretlerin Tespiti ve Tescil Edilmesinin Önemi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 1(2), 92-103.*

Tekelioğlu, Y., Tozanlı, S., & Çağatay, S. (2012). *3. Uluslararası Antalya coğrafi Semineri Türkiye ve Diğer Akdeniz Ülkelerinde Coğrafi İşaretler Yerel Gıda Değer Zincirlerinin Yönetimi.* Antalya.

Tekin, V. N. (2006). *SPSS Uygulamaları İstatistik Teknikleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tepe, S. (2008). *Coğrafi İşaretlerin Ekonomik Etkileri.* Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Türk Patent Enstitütüsü Markalar Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Toklu, İ. T., Ustaahmetoğlu, E., & Öztürk K. H. (2016). Tüketicilerin Coğrafi İşaretli Ürün Algısı ve Daha Fazla Fiyat Ödeme İsteği: Yapısal Eşitlik Modellemesi Yaklaşımı Yönetim ve Ekonomi. *Celal Bayar Üniversitesi, 23* (1), Manisa.

TPE (2007a), http://www.tpe.gov.tr/tpe/index.jsp?sayfa=240 Tarihi:17-06- 2019.

TPE (2007b), http://www.tpe.gov.tr/tpe/index.jsp?sayfa=201.

TPE(2007c),http://www.tpe.gov.tr/dosyalar/yayinlar/bilgikitapciklari/Cografiisaretler. Pdf. Erişim Tarihi, 15.06.2019

TPE, (2015). Başvurusu Aşamasındaki Coğrafi İşaretler, http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/geographicalList/, Erişim tarihi: 18.06.2019.

TPE, (2004). *Sınai Mülkiyet ile İlgili Uluslar Arası Anlaşmalar ve Türkiye'nin bu Anlaşmalarla ilgili Durumu*, TPE, Ankara.

Tuncay, M.(2009). *Coğrafi İşaretlerin Korunması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Kırıkkale.

Türkiye Örneği, *Atatürk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler dergisi,* 21(2) 141-160.

Uluslararası Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Sempozyumu. (2018), *Coğrafi İşaretlerin Geleceği.* Ankara: Gazi Kitabevi Bildiri Kitabı.

WIPO (2007a), http://www.wipo.int/about-ip/en/about_geographical_ind html#P16_1100 Erişim Tarihi, 10.06. 2019

WIPO (2007b), http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang= en& _id=2 Erişim Tarihi, 10.06.2019

WIPO, (2014). What is Intellectual Property?, http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/450/wipo_pub_450.pdf, Erişim Tarihi 17.06.2019

www.turkpatent.gov.tr

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal (Ed S.B. Demir) Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar* (Genişletilmiş 10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldız, B. (2008). Wıpo'nun Coğrafi İşaret Alanındaki Faaliyetleri ile Paris, Madrid ve Lizbon Sözleşmelerinde Coğrafi Köken Gösteren İşaretlere İlişkin Düzenlemeler. *FMR Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, 8* (1).

Yıldız, B. (2007). Coğrafi İşaretlere ve Coğrafi Köken Gösteren Diğer İşaretlere İlişkin Olarak Uluslararası Sözleşmelerde ve Avrupa Birliği Hukukunda Kullanılan Kavramların Kapsamı ile bu Kavramların Hukukumuza Uyarlanması Sorunu. *FMR Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, 7*, (4).

Yıldız, B. (2008). Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesinde Coğrafi İşaretlere İlişkin Düzenlemeler. *FMR Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi,8* (3).

Yürekli, D. (2015). *Coğrafi İşaretlerin Tescili ve Uygulama Sürecindeki Sonuçların Analizi,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	: Nihal KÜLLÜ
Doğum Yeri ve Yılı	: Kastamonu / 1986
Medeni Hali	: Bekar
Yabancı Dili	: İngilizce
E-posta	: nhl-kullu@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lise	: Kastamonu Kuzeykent Anadolu Lisesi
Lisans	: Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği